

laik
lietuviams

1972 JAVIS

ŽMOGUS IEŠKO DIEVO Juozas Vaišnys, S. J.	3
TRIJŲ KARALIŲ MIŠLĖ V. Kuprys	5
ĮSPŪDŽIAI IŠ VYSKUPŲ SINODO P. Arrupe, S. J.	9
EKUMENINIS SAJŪDIS A. Grauslys, E. Gerulis, I. Kairytė, P. Dilys	13
LŽS VEIKLOS GAIRĖS LŽS Centro valdyba	22
ŠEIMA — PIRMOJI KALBOS MOKYTOJA Bronė Katiniene	23
KODĖL ŽMONOS PABĖGA? J. J.	25
NEŽUDYKITE TALENTŲ! Eglė Juodvalkytė	26
KAIP JAUNIMAS GALVOJA A-lė G.	27
KALBA J. Vaišnys, S. J.	28
TĖVYNĖJE Danutė Bindokienė	30
FILMAI J. Vaišnys	33

Šis numeris iliustruotas A. Kezio, S. J. nuotraukomis. Viršelis ir skyrių vinjetės — Algirdo Kurausko.

**LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas
religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas.**

1972 Jaunimo metai, nr. 1.

Redaktorius — Juozas Vaišnys, S. J. Redakcijos nariai: Dalia Aleknienė, Danutė Bindokienė, Algirdas Grigaitis, Eglė Juodvalkytė, Vytautas Kasniūnas, Algimantas Kezys, S. J., Dalia Kučėnienė, Nijolė Užubalienė.

Administracija: Petras Kleinotas, S. J. ir Aleksandra Likanderienė. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, Illinois 60636. Telefonas — 737-8400. Spaustuvė — Immaculata Press, Putnam, Conn. 06263. Metinė prenumerata — 5 dol., atskiro numerio kaina — 50 centų.

LAIŠKAI LIETUVIAMS (Letters to Lithuanians). Published monthly except July and August, when bi-monthly, by The Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 W. 56th Street, Chicago, Illinois 60636. Yearly subscription \$5.00, single copy 50c. Second-class postage paid at Chicago, Illinois, and additional mailing office.

1972 / SAUSIS - JANUARY / VOLUME XXIII, NO. 1

VERSDAMI NAUJŲ METŲ LAPĄ, JAUČIAME SMALSUMĄ,
BET DRAUGE IR KAŽKOKIĄ PASLAPTINGĄ BAIMĘ.

ŽMOGUS GERAI ŽINO, KAS BUVO IR KAS PRAĖJO,
BET NIEKAD NEGALI ŽINOTI, KAS BUS IR ATEIS.
KIEKVIENĄ ŽINGSNĮ ŽENGIAME, SKATINAMI VILTIES,

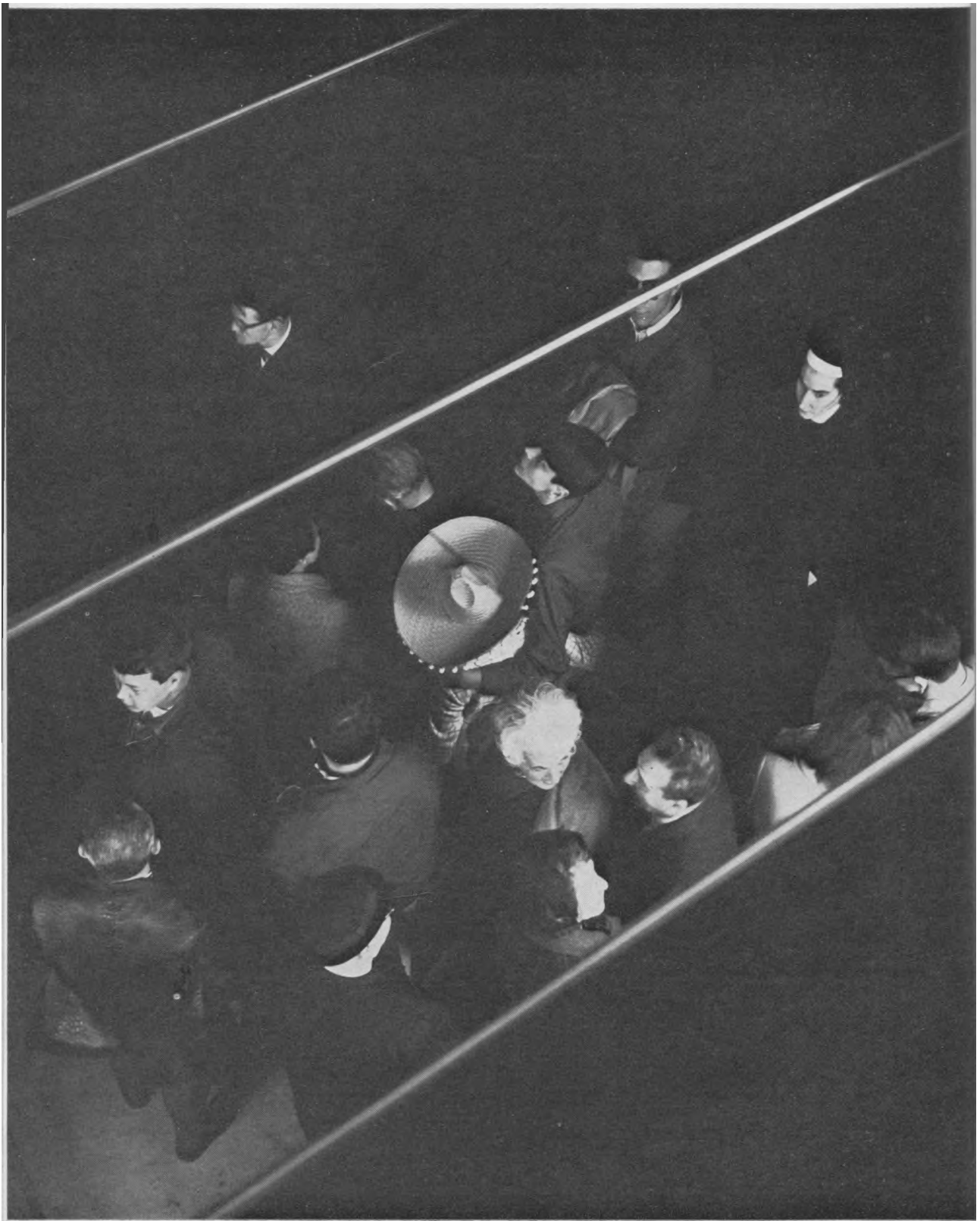
KAD EINAME TIKRUOJU MUMS SKIRTU KELIU.

BET KARTAIS ŠIRDIS TAIP NERAMIAI PLAKA,
TAS ŽINGSNIS TOKS LĒTAS IR NEDRĄSUS,
NES NEŽINAI, KAS LAUKIA, NEŽINAI, KUR NUEISI,
NEŽINAI, KĄ GYVENIMO KELYJE SUTIKSI.

NEŽINAI, SU KUO SUSITIKSI IR SU KUO SKIRTIS TURĖSI.
NEŽINAI, AR SAUGIAI PASIEKSI GYVENIMO TIKSLĄ,
AR GAL PASIMESI VERPETUOSE IR KLYSTKELIUOSE.

TIK TADA SAUGI BUS KELIONĖ, KAI TURĖSI KOMPASĄ,
KAI ŽINOSI TIKSLĄ, KUR EINI, KUR KELIAUJI,

KAI NEIŠLEISI IŠ AKIŲ AUŠRINĖS ŽVAIGŽDĖS,
RODANČIOS KELIĄ Į TAI, KAS AUKŠTA, GRAŽU IR KILNU.

A. Kezio, S. J. nuotr.

**Ir šiais metais su daugeliu susitiksim
ir su daugeliu atsiskirsim ...**

ŽMOGUS IEŠKO DIEVO

JUOZAS VAIŠNYS, S. J.

Gyvename triukšmingame dvidešimtojo amžiaus pasaulyje, kur viskas mainosi, keičiasi, kur visi bėga, skuba, bet patys nežino kur. Šiandieninis žmogus yra panašus į tą keleivį, kuris greitai išbėgo iš geležinkelio stoties, pasišaukė taksį, įsėdo ir uždusiu balsu sukomandavo: "Važiuk kaip galima greičiau, nes aš be galo skubu!" Šoferis užvedė mašiną ir pradėjo beveik lėkte lėkti, kartais nebodamas net raudonų šviesų. Kelias minutes taip jiems galvotrūkišiais paskubėjus, keleivis, lyg šiek tiek atsipeikėjęs iš savo karštligiško skubotumo, klausia šoferį: "Bet ar Tamsta žinai, kur mes turime važiuoti?" — "Nežinau", atsakė šoferis, "juk Tamsta man visai nesakei, kur mes turime važiuoti, tik liepei labai skubėti, ir mes tikrai skubame!" Deja, jie važiavo visai priešinga kryptimi — prie savo kelionės tikslo ne artėjo, bet nuo jo tolo.

Ar tai nėra mūsų moderniojo žmogaus vaizdas? Mes taip pat galvotrūkišiais bėgame per gyvenimą, skubame, lekiame, rizikuodami kartais net savo gyvybę, bet nepagalvojame apie to skubėjimo tikslą, nepažiūrime, ar tas skubėjimas mus prie tikslo veda, ar nuo jo tolina. Tad kartais, ypač naujųjų metų pradžioje, būtų labai naudinga sustoti, susikaupti, pagalvoti apie savo gyvenimą ir apie gyvenimo tikslą. Reikėtų peržvelgti praėjusius metus ir pažiūrėti, ar buvo eita teisinga kryptimi. Ar mano santykiai su Kūrėju ir su jo kūriniais buvo tokie, kokie turėtų būti, ar ko nors trūko? Ar šiais metais aš galiu ramiai eiti tuo pačiu keliu, ar gal turėčiau pasukti visai priešinga kryptimi?

Bet gal ne vienas pagalvos: "Taip, jeigu aš žinočiau, kad yra Dievas, jeigu aš būčiau tikras, kad jis yra mano ir viso pasaulio Tvėrėjas, tada aš, be abejo, kitaip gy-

venčiau ir savo santykius su juo tvarkyčiau, kaip tvarinys su Tvėrėju, bet juk yra tiek žmonių, kurie juo netiki, kurie sako, kad jo visai nėra, kad jį tik žmogaus fantazija sugalvojo.

Vis dėlto reikia manyti, kad yra labai maža žmonių, kurie netikėtų, kad yra Dievas. Daugiausia žmonės tik abejoja jo buvimu, nėra tikri. Ir Šv. Raštas sako: "Tarė kvailys savo širdyje — nėra Dievo!" Taigi tik kvailas, neišmintingas žmogus gali sakyti, kad Dievo nėra. Jeigu žmogus yra protingas, jeigu jis tyčia neužmerkia savo akių ir neužsikemša ausų, tai gali Dievą protu suprasti, gali pamatyti jo pėdsakus kiekviename žingsnyje ir kiekviename tvarinyje. Jis gali išgirsti nuostabų visos tvarinijos jam giedamą garbės himną ir nuolankią padėkos psalmę. Tai suvokė ir poetas Jurgis Baltrušaitis, savo eilėraštyje sakydamas: "Aš suprantu skausmą ir ilgesį, kaip, žmogaus prote, silpnas tu esi, nes štai nakčia regiu spiečius žvaigždžių, bet kurčias — aš jų psalmės negirdžiu". Ir filosofas Kantas dažnai sakydavo, kad geriausias Dievo buvimo įrodymas jam esąs žvaigždėtas dangus viršuje ir dorovės įstatymas jo paties viduje.

Pascalis sako, kad pasaulis su Dievu yra paslaptis, o pasaulis be Dievo — absurdas. Trečio pasirinkimo žmogui nėra: arba jis pripažįsta Dievą ir renkasi pasaulį su Dievu, arba Dievo nepripažindamas, renkasi pasaulį be Dievo. Arba jis renkasi paslaptį, arba absurda. Be abejo, kiekvienas protingas žmogus iš šių dviejų galimybių vertčiau rinksis paslaptį, nes rinktis absurda būtų per daug negarbingas savęs pažeminimas. Rinktis paslaptį nėra jokios gėdos ar pažeminimo, nes pasaulis yra pilnas paslapčių. Daug paslapčių yra ir gamtos, ir

fizikos, ir kituose moksluose, tad visai ne-
nuostabu, kad daug nesuprantamų dalykų
ir paslapčių bus ir Dievą tikinčiam žmogui.
Juk žmogaus gyvenimas ir yra nuolatinis
tiesos ieškojimas, stengimasis atidengti jį
apsupančias paslaptis. Žmogaus gyvenimas
turi būti nuolatinis Dievo ieškojimas,
stengimasis vis labiau jį pažinti, vis labiau
prie jo priartėti, labiau jį pamilti. Kiekvie-
nas žmogus savo prigimtyje jaučia kažko-
kia jėgą, kuri jį verčia ieškoti tiesos, ieškoti
Dievo, ieškoti savo gyvenimo tikslo.

Vėl tas pats filosofas Pascalis labai iš-
mintingai sako, kad visi ieško Dievo, bet ne
visi jį suranda, nes vieni ieško, bijodami jį
surasti, o kiti — bijodami jį prarasti. Tie,
kurie ieško Dievo, bijodami jį prarasti, jau
yra jį suradę, bet vis dar nori jį lyg aiškiau
surasti, nori atidengti vis daugiau ir dau-
giau paslapčių ir bijo, kad kartais jo ne-
prarastų, nes tada žmogaus ir viso pasau-
lio gyvenimas būtų tikras absurdas: mes
nežinotume, iš kur ateiname, kur einame,
koks yra mūsų gyvenimo tikslas ir kokias
prasmės. Kiti ieško Dievo, bijodami jį su-
rasti. Jie bando jo ieškoti, nes jaučia savo
sąžinės balsą, juos verčiantį ieškoti tiesos,
tačiau jų ieškojimas nėra nuoširdus, jie lyg
apgaujinėja patys save, bet iš tikrųjų jo
rimtai neieško, nes bijo jį surasti. Juk jeigu
suras, reikės jam nusilenkti, reikės pripa-
žinti ir vykdyti jo įsakymus, o jie taip nuo
visa to yra atpratę! Tad ir stengiasi pama-
žu apmarinti savo sąžinę ir sau išsikalbėti,
kad Dievo visiškai nėra.

Bet užtenka žmogui tik atverti akis, ir jis
pamatys Dievą visur. Apie Dievo buvimą
jam kalbės ir vandens lašelis, ir mažutis
vabalėlis, ir gėlės žiedas. Apie jo išmintį
mums garsiai kalba ir bitės nulipdytas ko-
rys, ir voro nuaustas tinklas, ir kiti gamtos
stebuklai, kurie viršija žmogaus protą. Tad
aišku, kad turi būti kitas protas šalia žmo-
giškojo proto ir tas protas yra daug dides-
nis už žmogiškąjį, tai yra dieviškasis protas
ir dieviškoji išmintis, kuri yra visų daiktų
ir žmogaus egzistencijos priežastis.

Metus žvilgsnį į gamtą, kiekvienam aiš-
ku, jog čia viskas taip tobulai sutvarkyta,

kad kiekvienas kūrinėlis, nors ir mažiau-
sias, turi savo gyvenimo tikslą. Tą tikslą
jis gali pasiekti ir paprastai pasiekia. Koks,
pavyzdžiui, yra upelio tikslas? Pasiekti jū-
rą. Ir jis ją pasiekia. Gali jį užtvenkti — jis
vis tiek kur nors prasigrauš sau kelią, pa-
sieks didesnę upę, o paskui ta upe ir savo
tikslą — jūrą. Štai šuniukas ar kačiukas.
Koks jų gyvenimo tikslas? Ko jie siekia?
Vien tik sočiai pagyventi. Kačiukas, pasi-
gavęs pelę, jaučiasi visiškai laimingas ir
patenkintas. Šuniukas, gavęs nugrauzti
kaulą, nieko daugiau netrokšta — nueina
į šalį ir laimingas užmiega. Dabar pažvelki-
me į žmogų, pažvelkime patys į save. Ko
siekia žmogus, koks jo gyvenimo tikslas?
Žmogus visa savo prigimtimi siekia laimės.

Kalbėjome, kad gamtoje kiekvienas tva-
rinėlis pasiekia arba bent turi galimybę
pasiekti savo tikslą, pasiekti tai, ko jo pri-
gimtis nori ir į ką veržiasi. O kaip su žmo-
gumi? Ar jis šioje žemėje gali pasiekti lai-
mę, kurios taip trokšta visa jo prigimtis?
Ne. Tai yra visiškai neįmanoma. Kartais
žmogus galvoja, kad jam laimę suteiks tur-
tai, garbė, malonumai. Tad jis ir nukreipia
visas savo pastangas į šias žemiškas ver-
tybes. Tegul žmogus tampa didžiausiu mi-
lijonierium, tegul apie jį kalba visas pasau-
lis, tegul jis naudojasi visais galimais ma-
lonumais, bet jeigu jis neturi tikėjimo, jei-
gu visos jo viltys tik šiame gyvenime, tai
jis niekad nesijaus tikrai laimingas. Pažvel-
gę į istoriją, surasime daug garsių milijo-
nierių, kuriems netrūko nei garbės, nei že-
miškų malonumų, bet jiems labai trūko lai-
mės, tad ir tą savo turtingą, garbingą ir
malonumais pertekusį gyvenimą pabaigė
savižudybe. Laikina laimė žmogaus niekad
nepatenkins, jis nori amžinos. Tik ta viena
mintis, kad kartą jis turės mirti, kad turės
palikti savo turtus, ir garbę, ir malonumus,
žmogui atima tikrąją laimę. Tik amžina lai-
mė gali jį pilnai patenkinti, tik tokios lai-
mės jo prigimtis siekia, nes tik tokiai laimei
jis yra sutvertas.

Tad jeigu tokios laimės jis negali pa-
siekti šioje žemėje, kur nieko nėra amžino,

kur viskas labai greitai praeina, turi būti kitas gyvenimas, turi būti amžinybė, turi būti amžinas Dievas, turi žmogus savo prigimtyje turėti amžiną, nemirštantį pradą — sielą. Jeigu jau paprasčiausi gyvūneliai pasiekia savo tikslą, o jo nepasiekia tik žmogus, tas pasaulio karalius ir valdovas, tas visos kūrinijos apvainikavimas? Tik šis tobuliausias tvarinys turėtų būti išimtis, tik jis vienas negalėtų ir neturėtų net mažiausios galimybės pasiekti tai, į ką taip smarkiai visa savo prigimtimi veržiasi! Tai yra neįmanoma, tai būtų visiškai nesuprantama. Žmogus tada nebūtų tobuliausias tvarinys, o tikras absurdas. Tad mes negalime rinktis absurdo, negalime rinktis pasaulio

ir žmogaus be Dievo. Pasirinkus Dievą, žinoma, bus daug nesuprantamų dalykų, daug paslapčių, bet mes juk turime protą tam, kad tas paslaptis vieną po kitos atidengtume, kad nuolat tobulėtume, kad nuolat ieškotume, kol pagaliau surasime savo gyvenimo tikslą, kol surasime Dievą, kol surasime amžiną laimę. Šioje žemėje niekas niekada žmogiškosios prigimties nepatenkins, niekas neduos patenkinamų atsakymų į mūsų gyvenimo klausimus. Teisingai šią mintį išreiškė ir mūsų tautos dainius Maironis: "O didis Dieve, ir Tėve brangus, pastiprink žmogų, silpną ir menką. Tu pats surėdei, jog vien tik dangaus jo begaliniam norams užtenka!"

TRIJŲ KARALIŲ MĪSLĖ

V. KUPRYS

PASLAPTIES IR MĪSLĖS PRASMĖ

Kodėl pavadinau pasakojimą apie Tris Karalius *mįsle*? Kodėl ne kitu, teologinėje kalboje daugiau įprastu žodžiu — *paslaptimi*? Paprastai *paslaptis* gaubia tik didžiąsias religines tiesas. Jos Apreiškimo duotos be galutinio atsakymo, kas jos savo esme yra; arba kodėl jos tokios, o ne kitokios. Mūsų nupuolusi prigimtis sutinka paslaptį su dvasiniu nerimu ir netikrumu. Jei mūsų pirmieji tėvai bandymą būtų išlaikę, pilnutinio Dievo pažinimo ir tuo atveju neturėtume, bet jis nebūtų mums šiandienine prasme paslaptis, nes mūsų pažinimas būtų toks, koks pagal žmogišką prigimtį ir privalo būti. Šiandien išgyvename paslaptį nerimu ir netikrumu, nes mūsų pažinimas stovi žemiau, negu žmogiška prigimtis to reikalauja. Religinė paslaptis nepasiduoda protinei analizei. Pats analizės kelio pasirinkimas reikštų iš anksto šios tiesos paneigimą. Čia susiduriame su įdomiu paradoksu, kad, pasilikdami paslapyje, stovime kur kas arčiau pažinimo, negu ją (tariamai) atskleisdami. Sakysim, Dievas, likdamas

paslapyje, tuo pačiu parodo absoliutų neįlygstamumą ir mūsų vietą jo atžvilgiu. Jeigu ištengtume jį pažinti taip, kaip daiktą, jis nebūtų tas Dievas, kurį mes (krikščionys) dabar tikime. Dievo norėta paslaptis mus verčia tikėti. O tikėti reiškia kovoti su abejone. Ir ta kova yra ne kas kita, kaip veržimasis prie Dievo.

Mįslė negaubia didžiųjų tiesų. Ji yra ten, kur sąmoningai visko nepasakoma, kad žmogus pats prieitų prie atsakymo. Mįslė yra paini, bet nėra neatsakoma. Ji skatina mus kūrybiškumui — į suradimą savo kelio santykiui su Dievu. Mįslės sprendime pasitaikiusi klaida neardo mūsų santykių su Dievu, todėl ir subjektyvusis pradas čia vaidina kur kas didesnę vaidmenį. Ten, kur subjektyviniam sprendimui neleidžiama plačiau reikštis, ten apreikštoji tiesa nepateikiama mįslės pavidalu.

Pasakojimas apie "Išminčių" atsilankymą pas Kūdikelį Jėzų yra tik Šv. Mato Evangelijoje ir yra toks trumpas ir nepilnas, kad vien dėl to jį būtų galima pavadinti mįsle. Tačiau ne čia Trijų Karalių mįslės centras.

Neužmirškime, kad Šv. Raštas (Senasis ir Naujasis Testamentas) yra parašytas Dievo ir žmogaus santykiams atskleisti. Reikia skirti Dievo ir žmogaus santykių tikrovę — vadintą dorine ar religine tikrove — nuo daiktinės ir meninės tikrovės. Šv. Raštas parašytas tik daiktinės ir meninės tikrovės fone. Jos čia mažiau ar daugiau ignoruojamos, kad kartais nenustelbtų dorinės tikrovės. Nesakau, kad Šv. Rašte minimi istoriniai faktai būtų klaidingi ar psalmės neturėtų meninės vertės, bet jų paskirtis nėra istorinė, mokslinė ar meninė tiesa, o tik priemonė Dievo ir žmogaus santykiams nušviesti. Lygiai taip pat ir Trijų Karalių mįslė dorinės tikrovės požiūriu slypi ne Išminčių istoriškumo, ne tautybės ar vardų tapatybės klausime, o jų apsilankymo prasmėje. Beaiškindami atsilankymo prasmę, pamatysime, kad ji ryškėja kaip tik daiktinės tikrovės neišrištoje mįslėje. Čia dorinė tikrovė sušvinta kaip žvaigždė daiktinės tikrovės tamsoje.

ŽMOGIŠKOJI ŠVIESA IR VALDŽIA

Evangelijoje sakoma, kad Kūdikėlių aplankė išminčiai — ne karaliai — kaip mes šiandien įpratę vadinti. Karaliais juos pirmą kartą pavadino tik šeštame šimtetyje gyvenęs Arelato vyskupas Šv. Cezarijus. Ar turime koki nors pagrindą nukrypti nuo evangelijoje naudojamos sąvokos, vadinami juos karaliais? Ką žodis *karalius* turėtų reikšti pačia bendriausia prasme? Šia prasme karaliaus sąvoka apima atstovą, valdovą ir išminčių. Pirmieji žmonės iki nupuolimo buvo karaliais, nes jie atstovavo Dievą pasaulio valdyme ir jų atstovavimas buvo galimas, nes turėjo stiprią pažinimo galią. Suvalgytas pažinimo medžio vaisius padarė tai, kad žmogus bent tuo metu prarado savo pažinimo ir valdymo galią. Žmogaus pažinimas lyg didelis indas sudužo. Šiandieninis mokslas yra ne kas kita kaip to indo šukių rankiojimas ir mėginimas sulipdyti jas bent į panašų puodą. Žmogus stengiasi atstatyti tvarką pasaulyje visose srityse, bet visose srityse jis ją ir vėl griauja. Socialinei tvarkai išlaikyti turime ir po-

litinių karalių, kurie, deja, ne Dievą, bet žmones atstovauja; nors tas atstovavimas ne visada sutampa su valdomųjų valia. Politinių karalių reikalingumą iššaukė sugedusi žmogaus prigimtis. Tačiau tikra žodžio prasme šiandien niekas nėra nei karalius, nei išminčius. Žmogus nebevaldo pasaulio, o tik gudriai prie jo dėsnių prisitaiso. Kai kas gal galvoja, kad pirmieji tėvai dar prieš nupuolimą buvę labai nekultūringi, nes nei knygų neskaitė, nei automobiliu nevažiavo, net paprasčiausių drabužių nedėvėjo. Taip galvojančiam galime pateikti vaizdų klausimą. Ar reikalingi protezai žmogui, turinčiam sveikus kūno organus? Šiandieninis, o taip pat ir per tūkstančius metų praeityje buvęs mokslas ir technika tėra mūsų sugedusios prigimties protezai. Jie liudija mums patiems, kad esame netobuli, o gal ir invalidai, reikalingi pašalinės pagalbos. Kiekvienam invalidui protezas yra geras dalykas, bet laikyti jį tikroju organu yra didelė klaida. Ir jeigu į mokslą nežiūrėsime kaip į savotišką protezą, jis gali atnešti mums nemaža žalos. Neretai intelektualai bei tariami intelektualai pergyvena pagundą sukilti prieš Dievą, pastatant visa ko centre savo protą ir jo kūrinį — mokslą. Viltis — per mokslą ir techniką į žmogaus išganymą — yra tikrai šėtoniško gundymo padaras. Tai Babelio bokšto viltis, pasmerkta sudužti, dar nebaigus jo statybos. Pasitikėdamas tik mokslu ir technika žmogus nejučiomis pats tampa jų atžvilgiu tik objektu ar vergu. Tos kritiškos pastabos apie žmonių išmintį ir sukurtą mokslą nereikia jų nuvertinimo, o tik priminimą jų ribotumo ir jų vietą žmogaus gyvenime ir ypač Dievo ir žmogaus santykių. Žmogiška išmintis, kokia ji bebūtų, yra dieviškos išminties atspindys. Todėl ji turėjo būti pristatyta į pasaulį atėjusiam Išganytojui, kad jam nusilenktų. Išminčiai nešė žmogiškąją šviesą savo asmenyse, bet jie atstovavo ne save, o visą žmoniją. Antra vertus, išmintį suprantame tik kaip individualinę žmogaus savybę. Išminčius tegali atstovauti save patį. Jei jis vis tik atstovauja žmones, tai jam geriau tinka karaliaus vardas.

NUSILENKIMAS TIKRAJAI ŠVIESAI

Ilgai laukta atėjo į pasaulį Tikroji Šviesa, kad būtų atidarytos durys pas Tėvą. Kodėl pati šviesa turi atidaryti duris, o ne apšviesti kelią pas Tėvą? Ne priemonės pasiekti Tėvą atnešė Kristus, o patį save. Kristus atnešė pasauliui šviesą ne savo skelbiamu mokslu, bet savo *gimimu*. Todėl ir Išminčiai aplanko Kristų kaip kūdikį, o ne kaip mokytoją. Kasdienškai galvojant, atrodytų, kad Išminčiams geriau tiktų ateiti pasiklausti Kristaus žodžio, bet tada kaip tik jie neatliktų savo misijos. Kokia gi jų misija? Išminčiai — Karaliai, kaip visos žmonijos atstovai, nešė žmogiškąją išmintį ir valdžią nusilenkti prieš tikrąją Šviesą. Jie atėjo ne išmokyti naujos išminties, o jai nusilenkti. Nusilenkimas prieš Dievą yra pats svarbiausias veiksnys žmogiškoje egzistencijoje. Nusilenkti, reiškia atsiverti tikrajam kūrybos šaltiniui, atkuriančiam patį žmogų. Pajęgti nusilenkti, reiškia tuo pačiu turėti Dievo malonę.

Kaip jau minėjau, jie nebuvo politiniai karaliai; jie yra bevardžiai Išminčiai iš Rytų. Jei jie būtų buvę politiniai karaliai arba žinomais vardais filosofai, jų atsilankymas netektų prasmės. Tada jie atstovautų savo kraštus arba patys save asmeniškai, o ne visą žmoniją. Tai būtų pigi žmogiška ceremonija, neverta minėti Šv. Rašte. Jie turėjo būti nežinomi, ir todėl galėjo būti tik iš Rytų, nes vakaruose filosofų ir karalių vardai buvo žinomi. Pagaliau graikams ir romėnams rūpėjo daiktinė ir meninė tikrovė; bet kokio mistika jie mažai domėjosi. Savo imperijoje jie turėjo realius karalius. Ieškoti gimusio karaliaus Žydu Žemėje jiems atrodytų ne tik neišmintingas, bet ir neprotingas reiškinys.

Bet, jei Trys Karaliai nėra istoriniai asmenys, tai kyla klausimas, ar nereikia juos suprasti simboliškai bei mitologiškai? Simbolis nėra nei mįslė, nei paslaptis. Simbolis yra visada sutartas iš anksto, ir todėl žinoma, ką jis iš tikrųjų vaizduoja. Simbolis skirtas ne spėliojimui, o iš anksto žinomam dalykui. Negalima šio įvykio laikyti mitu, nes mitas priklauso pirmoj eilėj me-

ninei tikrovei. Mitas dorinėje tikrovėje yra paprastas melas. Evangelijų rašytojams terūpėjo atpasakoti faktus, o ne kurti mitus. Kad Išminčiai buvo tikrai realūs asmenys ir kad jie aplankė Kūdikėlį, liudija mums kai kurie faktai. Netiesioginė tų įvykių kaltė buvo savotiškas išminčių paklydimas kelionėje. Išminčiai nebuvo ieškotojai. Ieškotojai yra tie, kurie, skatinami proto ar aistros, siekia surasti norimą daiktą, bet nežino kelio. Išminčiams kelias buvo nurodytas: jiems nereikėjo nei žemėlapių, nei partirties. Jų kelionė buvo visai irracionali, nes visa iniciatyva buvo Dievo rankose. Bet, kai jie buvo netoli Jeruzalės, ypatinga Dievo globa juos apleido. Tada jie pradėjo galvoti ir spręsti: "Jei gimė karalius, tai jis turi gimti karaliaus rūmuose — dideliame mieste". Ir štai jų protas juos nuvedė į Jeruzalę. Jie pakluso savo protui, perėjo į daiktinės tikrovės analizavimą ir čia suklydo. Jeruzalėje randa ne Kūdikėlį, o rašto žinovus ir karalių Erodą. Jų klaida atnešė žiaurias pasekmes. Erodas, sužinojęs apie naujo karaliaus gimimą iš išminčių, o gimimo vietą iš Raštų, išžudė ten visus pirmgimius iki dvejų metų amžiaus. Kad šios žudynės, minimos Šv. Rašte, yra tikri faktai, negali būti abejonės. Šv. Mato Evangelija buvo parašyta, patiems žydams dar esant gyviems to įvykio liudininkams. Rašyti išgalvotus dalykus tokioje padėtyje būtų labai negudru, net ir tuo atveju, jei Kristus nebūtų buvęs Dievas, o apaštalai nebūtų pasižymėję savo moralumu.

KARALIŲ DOVANOS

Katalikų teologai dovanų prasmę aiškina tokiu būdu: auksas dovanojamas kaip karaliui; smilkalai — kaip Dievui; ir mira — kaip mariam žmogui. Dovanos turėjo išsakyti, kas buvo Kūdikėlis. Ir iš tikro, kiekvienam žmogui skiriame jam geriausiai tinkamas dovanas. Vienok, pažiūrėję į Karalių dovanas daiktinės tikrovės akimis, rasime, kad jos savyje yra nelogiškos. Karalių, kaip sąvoką, galime suderinti su žmogumi, o taip pat ir su Dievu, bet suderinti Dievą su mirtingu žmogumi vargu ar buvo įmanoma Rytų Išminčiams. Taigi, jei ši sim-

bolinė prasmė yra tikra, tai ji jokiū būdu ne Išminčių sugalvota. Kaip kelias buvo nurodytas Dievo siųstos žvaigždės, taip ir dovanos buvo paties Dievo apspręstos. Bet čia nušvietėm tik vieną dovanų pusę. Dovana yra *savo* daikto atidavimas kitam. Vadinasi, visų pirma reikia daiktą turėti ir jis turi būti savas. Žodį "savas" labai pabrėžiu, nes šį kartą nešamos dovanos pačiam Dievui. Aišku, kad Dievo atžvilgiu žmogus tam tikra prasme nieko savo neturi. Kiekvienu atveju žmogui yra duota asmenybė ir kūrybinė galia. Tie abu veiksniai įgalina mus bent reliatyviai pripažinti, kad tai, kas mano sukurta, yra mano. Ką gi žmogus apčiuopiamo sukūręs šiame pasaulyje? Visų pirma daiktines gėrybes — turtus. Todėl Išminčiai ir atnešė aukso, už kurį nesunkiai galima šių gėrybių įsigyti. Žmogus visada susirūpinęs savo sveikata. Jis išrado būdus ir vaistus ją bent iš dalies atstatyti ir net po mirties išlaikyti kurį laiką kūną nesugedusį. Mira ir atvaizduoja žmogaus išmanymą išsilaikyti biologiškai. Pagaliau žmogus siekia trečio dalyko — žemiškos garbės. Niekas taip gerai jos nepavaizduoja, kaip smilkalai. Smilkalų medžiaga sugeda, dūmai išsisklaido, ir lyg nieko nebūta. Visos dovanos savo prigimtimi ir paskirtimi labai skurdžios, bet žmogus atnešė tai, ką jis turėjo, kas bent reliatyviai buvo jo. Beveik tas pačias dovanas tik kiek kita forma siūlė Kristui ir velnias, tai yra: turtus, valdžią ir garbę. Velnias, aišku, prisistatė Kristui visai kitaip su savo dovanomis. Trys Karaliai, atiduodami dovanas, išreiškė žmogiškos išminties menkumą ir nusilenkimą prieš Tikrąją Šviesą. Lenkdamiesi prieš Kūdiki, jie jautėsi mažesni už jį. O velnias, patyręs apie Kristaus pasitraukimą į tyrus, kad ten pasninkautų ir nusizemintų iki žmogiškos prigimties silpnumo, atėjo su dovanomis visa savo puikybe. Velnio dovanos buvo skiriamos Kristui — žmogui, bet ne Kristui — Dievui. Jo dovanų tikslas — atskirti visam laikui Kristų — žmogų nuo Kristaus — Dievo. Ir ši velnio veikla nebuvo absurdiška, nes Kristus pagundą turėjo *tikrai* išgyventi, kaip ją išgyvena nupuolęs

žmogus, kitaip — pasninkas ir gundymas būtų beprasmiški. Kristus velnio dovanas atmeta. Ir koks sutapimas! Žmonės atmeta Kristaus dovaną! Juk Kristus gimdamas pats save, kaip dovaną, atnešė žmonėms. Deja, žmonija per daug nupuolusi, kad dovanos užtektų jos išgelbėjimui. Jai reikėjo aukos. Dovanai tapti tikrove, reikia, kad ji būtų ne tik duodama, bet ir priimama. Auka tik duodama. Ir nepriėmus jos, ji lieka auka. Aukos, tapusios įvykiu, dažnai nebeįmanoma ir atšaukti. Išganymas žmonijai atėjo ne kaip Betliejaus dovana, bet per Golgotos auką. Tą žmonijos nepajėgumą priimti Kristų, kaip dovaną, kaip tik ir išreiškė Trys Karaliai, palikdami Kristų ir grįždami į savo namus. Kuo gi pasireiškė jų pasitraukimas nuo Kristaus?

Išminčiai parodė nepaprastą paklusnumą ženklui ir tuo pačiu Tam, kuris tą ženklą siuntė. Ženkliui paklusdami, jie atliko ilgą ir varginančią kelionę. Ženklo nurodytą kūdiki jie garbino kaip karalių vargingoj lūšnoj; nors toks jų elgesys prilygo nesąmonei. Čia peršasi mintis, kad jei Išminčiai ryžosi nusilenkti nesąmonei, tai jie turėjo turėti nepaprastai stiprų tikėjimą. Tikėjimą? Kuo? Koks to tikėjimo turinys? Jų tikėjimas yra pakely iš pagonybės į Izraelio Dievą. Čia randa savo prasmę ir jų kelionė į Jeruzalę. "Tikėjimas pakelyje" yra tikėjimas "kažkuo". Bet "kažkas" yra neapčiuopiamas, nesavas, netikras. "Kažkam" esame visada neutralūs ir dėl jo nepergyvenam vidinės kovos. Be vidinės kovos negalime išgyventi tikėjimo dorinės vertės, o pergyvename jį kaip paprastą nežinojimą. Išminčiai rezignavo prieš "kažką" — galingesni už juos, bet nusizeminimas nėra pilnas tikėjimas, o tik išanga į jį. Džiaugsmingo įvykio Trys Karaliai nesuprato, ir todėl, užuot skelbę jį žmonijai, ramiausiai grįžo į savo namus. Priimti gimusį Kristų, kaip dovaną žmonijai, jie būtų galėję tik tuo atveju, jei Dievas šiam uždaviniui įgyvendinti būtų suteikęs jiems specialią malonę. Bet tada vėl netektų prasmės jų misija, nes, gavę tokią malonę, prarastų žmonijos atstovavimą.

ISPŪDŽIAI IŠ 1971 METŲ VYSKUPŲ SINODO

(Iš pokalbio su jėzuitų generolu T. P. Arrupe, S. J.)

Tėvas P. Arrupe, S. J., jau antrą kadenciją pirmininkauja Vienuolynų Generolų Susivienijimui. Šiame susivienijime dalyvauja 220 vienuolių ordinų ir popiežiui priklausančių kongregacijų, atstovaujančių 330.000 vyrų vienuolių. T. Arrupe buvo susivienijimo išrinktas ir popiežiaus patvirtintas delegatu į neseniai buvusi vyskupų sinodą. Čia pateikiame ištrauką iš jo pokalbio su spaudos atstovu Romoje. Spaudos atstovo klausimus spausdiname kursyvu.

***

Paskutiniu metu spaudoje teko skaičiuoti keletą straipsnių, bandančių įvertinti sinodą. Ar galėtumėte, Tėve Arrupe, mums papasakoti savo išpūdžius iš to sinodo?

Man asmeniškai ir, tikiu, daugeliui kitų sinodas labai daug davė. Ryškiai jautėsi vyskupų, kunigų, vienuolių ir pasauliečių nuoširdus prisirišimas prie Šv. Tėvo ir jo vienybės su jais. Antra vertus, aiškiai pasirodė ir didžiulis vietovių bei kultūrų skirtingumas, kuriose Bažnyčiai tenka gyvuoti ir dirbuoti. Vienybė nereiškia vienodumo. Meilė šiandien jau ne tik pakenčia pluralizmą, bet jo reikalauja.

Aiškiai jautėme laisvės dvasią. Ji nutiesė kelią, ypač diskutuojant mažesnėse gru-

pėse, visiškai laisvai viešumon išplaukti įvairioms nuomonėms. Mane stebino paruošiamųjų darbų kiekis, ypač studijos apie kunigystę, apklausinėjimai, susirinkimai, leidiniai ir t. t. Iki šiol tiek daug ir tokiu plačiu mastu tikrai nebuvo padaryta.

Buvo matyti, kaip vyskupai ryžtingai siejosi surasti kunigų problemų priežastis ir būdus drauge dirbuoti, kuriant teisingą pasaulį. Jau pats faktas, kad sinodo salėje drauge sėdėjo kunigai, vienuoliai ir pasauliečiai, sukūrė universalumo išpūdį. Kaip menkas ir siauras bebūtų tas takelis, jis jau yra pirmasis žingsnis atviresnėms durims atieičiai.

Sinodas įrodė, kad reikia bendradarbiavimo bei tarpusavės pagalbos, lygiai kaip ir didelio minties lankstumo. Be šių nusiteikimų sunku kūrybiškai panaudoti didžiulius turtus, kuriuos slepia skirtingos ir kartais nesuderinamos pažiūros. Pavyzdžiui, nuomonės ėjo nuo tų, kurie kunigų trūkumui išeitį matė vedusių vyrų šventinime, iki tų, kurie, nesutikdami su šia nuomone, galvojo, kad būtų geriau šventinti vienuoles. Visose šiose diskusijose buvo galima pajusti ir žmogiškosios prigimties ribotumus, bet dažniau tai buvo metodo ir procedūros ribotumai, negu asmens.

Mums, esantiems už sinodo sienų, atrodė, kad buvo perdėtas nuomonių susiskirtymas celibato klausimu. Taip pat nebuvo galima matyti tikro argumentų vertinimo už ar prieš dabartinės Lotynų Bažnyčios disciplinos palaikymą. Juk vienas geras argumentas kartais nusveria keletą priešingų.

Iš tiesų, daug laiko praleidome diskusijoms apie celibatą, buvo daug pasikartojimų. Be to, šiame klausime, kaip ir daugelyje kitų, atsidūrėme prieš nuolat kylančią problemą: doktrina yra tvarkoj, bet kaip ją praktiškai pritaikyti ir įvykdyti? Tikime, kai matome veiksmus. Jaunimas pavargo

---

Taip iki galo Trijų Karalių misija yra paskendusi mįslėje, bet tik mįslė ir daro ją apsilankymą prasmingą ir suprantamą. Čia taip pat išryškėja, kad Kristaus, kaip pasaulio Šviesos, gimimas yra daug svarbesnis, negu jo mokymas, nes mokymas yra žmogiškos šviesos nešimo būdas (Dievas gali skelbti savo valią ir žmonių lūpomis), o gimimas yra dieviškas. Gimimu Kristus egzistenciškai įėjo į žmonių giminę ir ją pašventė. Mokymo einam klausytis, kad išmoktume, o Dieviškam Gimimui eina nusilenkti ir žmogiškoji išmintis.

nuo dokumentų ir pareiškimų. Šiandien reikia veiksmo.

Ar Jums neatrodė, kad kai kurie, sėdintieji atsakingose Bažnyčios vietose, nejautė gyvenimo pulso, alsavo dar priešsusirinkimine dvasia, kai reikėjo pritaikyti II Vatikano susirinkimo mokymą?

Atrodė, lyg tempiame virvę. Susidarė įspūdis, kad nuolaidos labai sunkiai ėjo. Pasirodydavo defensyvinis nusiteikimas, kuris bandė išlaikyti nepaliestą distanciją, kai iš tikrųjų, norint išvengti defensyvinės pozicijos, tereikėtų atvirai apžvelgti padėtį. Buvo pastebima ryšio stoka su šių dienų jaunimu.

Gal klydome, bet iš šalies žiūrėdami galvojame, kad sinodo pabaigoje bus paruošti kokie nors dokumentai. Paskutinę minutę sužinojome, kad jokio dokumento nebus, sinodas — tik patarimas popiežiui. Dėl to nustebome. Nesupratome, kodėl kunigystės klausimu nekalbėta apie konkrečią Bažnyčios struktūrą. Kitas nusivylimas — atrodė, kad buvo perdėtos baimės kitus užgauti. Šiandien diskusijose nebijoma dalykų pavadinti tikrais vardais. Niekas neužsi gauna. Diskutuojama gyvai ir nuoširdžiai.

Manau, didžiausias sunkumas buvo stoka procedūros ir laiko. "Procedūra" suprantu metoda ir kelia, kuriuo sinodas vystėsi. Lyginant jį su paskutiniu sinodu, šiek tiek pažangos padaryta. Šio pagerinimo reikalas buvo nuolatos pabrėžiamas. Šv. Tėvas apie tai užsiminė paskutinėje savo kalboje. Štai keletas procedūrinių sunkumų. Pirmiausia trūko progų dialogui sinodo salėje; buvo sunku sekti įrodymų eiga. Įsiterpdavo 8 minučių kalbos, kurios neturėjo jokio tarpusavio ryšio. Naudojamas metodas taip pat neleido pasverti mažumos nuomonių ir vertės.

Atrodo, laikas jums gulė ant kulnų. Paruošiamasis dokumentas apie teisingumą daugelį vyskupų konferencijų pasiekė per vėlai; sinode trūko laiko tos temos susumavimui ir vyskupų konferencijų atsiųstų dokumentų įvertinimui. Neatrodė, kad tai būtų spėta išdiskutuoti ir mažesnėse grupėse, kur intensyviausiai buvo dirbama. Trūko

laiko paruošti darbo medžiagą, ją išdiskutuoti, paruošti išvadas ir jas peržiūrėti komisijose bei sinodo salėje. Pagaliau atrodo, kad trūko laiko ir suredaguoti užbaigiamuosius dokumentus. Kokia Jūsų nuomonė?

Laikas yra svarbus dalykas tokios rūšies susirinkime (tiek jį paruošiant, tiek vystant argumentus ir išvadas). Laikas sąlygoja ne tik darbo ritmą, bet ir dalyvių pajėgumą. Yra didelis skirtumas tarp darbo su reikiamu susikaupimo kiekiu ir darbo, kur yra nervinis spaudimas, žinant, kad nebus laiko tinkamai reikalą apsvarstyti.

Sinode teko spaudai paruošti santraukas, nežmoniškai skubiai ir sunkiai dirbant. Žurnalistai už sinodo kartais turėjo studijuoti tris ar keturias valandas daugiau kaip 20 pasisakymų (kai kurie jų buvo labai sunkūs), kad galėtų perduoti visuomenei išpūdžius, kurie buvo nepilni ir paviršutiniški. Vienas žurnalistas kartą pareiškė: "Darbas yra milžiniškas ir labai atsakingas. Mūsų sudaromas įspūdis visuomenėje sudaro viešąją opinią — daugiau už oficialius dokumentus, kurie pasirodo vėliau, daug vėliau, tada, kai didelė visuomenės dalis sinodą jau būna pamiršusi".

Kalbant apie sinodo vaisius, kuo, Jūsų nuomone, dokumentas apie kunigystę prisidės prie išsprendimo tos krizės, kurioje šiandien yra atsidūrę daug kunigų?

Mes nežinome, ar kada tas dokumentas bus išspausdintas, bet gal daugiau už tą dokumentą padėtų išspręsti krizę ramus sinodo apmąstymas. Dokumentą reikia suprasti, neužmirštant jo konteksto, evoliucijos, aplinkos ir pagaliau pasiruošimui skirto laiko. Sinodo dokumentas yra skirtas Šv. Tėvui, ne visuomenei. Daugelis sinodo dalyvių aiškiai pasakė, kad dokumentas skiriamas "tik popiežiui". Taip jie padarė dėl to, kad manė, jog dokumente pateiktas mintis ir sąvokas reikėjo dar šlifuoti ir paryškinti, kad galutinis tekstas išeitų tobulesnis. Nebuvo užtenkamai laiko skirta komisijoms tokiam sunkiam darbui, o visi buvo be galo nuvarę.

Popiežius, buvęs beveik visose sesijose ir išklauses įvairiausias pareikštas pasta-

bas bei galimybes, žinos geriau už bet kuri kita, kaip įvertinti tą dokumentą ir kaip aiškinti jo skirtingas dalis pagal jų atitinkamą prasmę. Jis visuomet yra laisvas jį panaudoti tuo metu ir tuo būdu, kaip jam atrodys tinkamiausia.

Diskusijos salėje ir mažose grupėse parodė pagrindinį sutarimą dėl principų, įskaitant ir celibato įstatymo palikimą, dviejų trečdalių daugumos priimtą. Pasiiekta tam tikro sutarimo (107 balsai prieš 87) dėl vedusių vyrų šventinimo į kunigus, kiekvienu atveju popiežiui nusprendžiant, ar duoti leidimą.

Ar Jūs manote, kad pakankamai buvo išklausti tie, apie kuriuos sinode daugiausia buvo kalbama, t. y. kunigai?

Kai kurios vyskupų konferencijos organizavo apklausinėjimus ir šaukė susirinkimus, kad geriau pajustų kunigų nuomones. Nors ir sakoma, kad labiausiai pasigestas sinodo narys buvo kunigas ir kad reikėjo į jo nuomonę labiau atsižvelgti, bet manyčiau, kad kunigo rūpesčiai ir problemos buvo jaučiamos viso sinodo metu.

Ar sinodo metu buvo bandyta taisyti galimus trūkumus, pasitariant su kunigais ir išklausanč jį nuomoniu?

Faktas, kad tik vienas kunigas kalbėjo sinode ir tai tik savo vardu, nes kunigai negalėjo priėti vienodos nuomonės, daugeliui buvo apviliantis dalykas. Bet sinode buvo jaučiamas noras, kad kunigai aktyviau dalyvautų. Antra vertus, ši trūkumai jie atitaisė, visomis jėgomis bendradarbiaudami ir laisvai perduodami savo mintis mažose diskusijų grupėse. Visi buvome labai patenkinti jų reikšmingu įnašu.

Pereinant dabar prie antrosios sinodo temos — teisingumo pasaulyje, ką galėtumėte pasakyti apie sinodo diskusijas ir jų reikšmę Bažnyčios socialiniams ir ekonominiams išipareigojimams?

Diskusijose gana vieningai sutarėme, kad turėtume sinode eiti prie praktiško pritaikymo ir praktiškos veiklos. Pamatėme, kad per mėnesį negalėsime išvystyti tokių plačių temų doktrinos. Juo labiau, kad mūsų darbas vyko po Tarptautinės teologų ko-

misijos ir *Octogesima adveniens* pasirodymo. Sinodo mintis buvo ieškoti praktišku gairių. Bet einant prie praktiško pritaikymo ir vykdymo, pamatėme, kaip labai sunkus uždavinys, turint prieš akis skirtingas sąlygas. Buvo aišku, kad, norint tai padaryti sinode, reikėtų labai aiškios metodologijos.

Pirmiausia sinodas turėjo pabrėžti asmeninį visų pasikeitimą ir išsiauklėjimą, bet ne tik elito, o kiekvienos išsivysčiusios ar besivystančios tautos eilinio piliečio. Reikia taip pat reikalauti, kad vadinamoji "tylioji dauguma", jeigu būtų gerai informuota, priverstų jėgos centrus vykdyti rimtą socialinį ir struktūrinį atnaujinimą. Didysis Bažnyčios uždavinys yra supažindinti šių dienų žmogų, naują žmogų, su jo pareiga atspindėti tuos bruožus, kurie yra būdingi tobulai gyvenančiam Evangelija. Jis turi pareigą atsidėti dabartinio pasaulio perkeitimui, todėl turi būti nuoširdus, atviras ir visuotinis žmogus.

Taip pat sinodas skatino vyskupų konferencijas imtis atsakomybės mokyti teisingumo, pritaikant dokumento esmę vietinėms bažnyčioms. Tad sinodui, visuotiniam organui, tenka savitas vaidmuo: rūpintis bendrais principais ir patarimais įvairiose visuotinio neteisingumo situacijose. Diskusijose ir išvadose siekėme aiškių ir drąsių formulavimų, kurie turėtų išryškinti daug svarbių klausimų.

Jūs kalbate apie "aiškius ir drąsius formulavimus". Ar galėtumėte duoti pavyzdžių?

Žinoma. Štai keletas pavyzdžių. Mums atrodė, kad darbuotis dėl teisingumo ir įsijungti į pasaulio perkeitimą yra neatskirama Evangelijos mokslo dalis. Pirmiausia reikėtų darbuotis dėl tyliųjų neteisingumo aukų. (Atrodo, kad pavergtosios Lietuvos žmonės būtų tokios neteisingumo aukos. Red.). Gal šių minčių padrasintas kard. Slypij ir prabilo apie persekiojamuosius krikščionis už geležinės uždangos.

Meilė iššaukia ir radikalų teisingumo pergyvenimą. Mūsų misija nuolat mus šaukia atmesti neteisingumą. Svarbu aiškiai apibrėžti pasyviosios rezistencijos strategi-

ją, kurios taisyklėse ir įstatymuose visos tautos turi pripažinti sąžinės teisę pasipriešinti. Veikla dėl teisingumo nebeneš vaisių, jeigu ji nebus įsikūnijusi visų vietinių bažnyčių gyvenime.

Bet kai konkrečios situacijos yra neatidėliojamos, argi užtenka tik daryti pareiškimus apie principus?

Ne. Tokiu atveju viską reikia kreipti į veiklą. Tačiau, kaip anksčiau minėjau, sinodas negali parūpinti konkrečių atsakymų ir aplamai negali pasmerkti paskirų neteisybų. Konkrečius pritaikymus paprastai daro vyskupų konferencijos ir atskiri vyskupai. Normaliose sąlygose jie turėtų rūpintis pritaikymu. Pagaliau visa Dievo tauta ir kiekvienas krikščionis pagal savo užimamą vietą ir galimybes šaukiamas tam pačiam darbui.

Kai kurie kalbėtojai sinode, pasiremdami tarpusavės pagalbos ir vienybės principais, pareiškė, kad, kai vietinė Bažnyčia nėra laisva ar jai būtų labai rizikinga pasmerkti neteisības, tada kaimyninė Bažnyčia turėtų tai atlikti. (Lietuvos atvejis čia, tur būt, ir vėl bus puikus pavyzdys. Red.).

Ar Jūs manote, kad neteisingos struktūros ar valdžios turėtų būti minimos vardu?

Ta atsakomybė tenka vietinei Bažnyčiai. Vietinei Bažnyčiai reikia reaguoti, kai atsiranda aiškūs neteisingumas. Be to, aš manau, kad pasaulio hierarchija turėtų vieninai veikti, kai kurioje nors tautoje pasirodo aiškūs neteisingumo pavyzdžiai. Šiuo atveju Bažnyčios galimybė paveikti moraliai ir žmogiškai yra labai didelė.

Vienu savo pasisakymu sinode Jūs, atrodo, norėjote atkreipti dėmesį į neteisingumą prieš popiežiaus asmenį ir jo reputaciją. Spauda mums tik dalį Jūsų kalbos paminėjo. Iš to nebuvo aišku, ką Jūs sakėte.

Ką sakiau, manau, buvo aišku. Kai kurie tame pasakyme norėjo rasti kažkokį dvi-prasmiskumą. Štai to pareiškimo dalis: "Šių dienų pasaulyje niekas neturi tiek moralinio autoriteto, kaip popiežius Paulius VI; tad niekas negali ir iš tiesų nėra tiek padaręs dėl teisingumo. Tačiau taip jau yra, kad kai kuriuose kraštuose popiežiaus įtaka yra

mažesnė, nes jis arba jo mokymas taip yra žmonėms parodomas. Turintieji privilegiją palaikyti tiesioginį ryšį su Šv. Tėvu negali nejausti jam pagarbos (kalbu apie asmeniškų pokalbius su juo, apie viešas audiencijas, keliones..., pvz. jaunimo masės Maniloje, Sidnėjuje ir t. t.). Tačiau pažįstantieji popiežių tik iš tolo ir netiesiogiai, susidaro tokių paveikslą, kuris, jeigu jau ne visai klaidingas, tai bent netikras.

Ką daryti Bažnyčioje, kad Šv. Tėvo vaizdas būtų teisingai ir tokiu būdu parodytas, kad jis būtų objektyvus ir modernaus pasaulio atpažįstamas?" Taip esu pasakęs savo kalboje.

Kaip vienuolių generolai bendradarbiauvo sinodo metu?

Į sinodą žengėm su viltimi, jausdami atsakomybę už trečdalį pasaulio kunigų ir už tarptautinę veiklą. Abu šie klausimai yra taip artimi centrinėms sinodo temoms. Rūpinomės kuo geriausiai pasiruošti. Keletą mėnesių prieš sinodą sudarėme komisijas studijuoti abi temas — kunigystę ir teisingumą pasaulyje — ir su ekspertų pagalba jas analizavome. Po to vyko visuotinis generolų susirinkimas Villa Cavalletti (Grottaferrata). Dalyvavo 60 generolų iš didžiausių vienuolių ordinų ir kongregacijų, atstovaujančių didelį vyrų vienuolių procentą pasaulyje. Per tris dienas klausėmės specialistų kalbų ir pranešimų iš komisijų. Po bendrų diskusijų ieškojome būdingesnių abiejų temų bruožų. Tada išsiuntinėjome visiems generolams, įskaitant ir nedalyvusius Villa Cavalletti susirinkime, studiją ir klausimus, į kuriuos daugelis atsakė.

Artėjant sinodo atidarymo dienai, vėl susitikome rugsėjo mėnesį plačiau pastudijuoti dokumento apie teisingumą pasaulyje. Dešimt generolų, kuriuos susirinkimas išrinko ir popiežius patvirtino sinodo nariais, savo ruožtu rengė dažnus susirinkimus prieš sinodą ir per sinodą temoms apmąstyti ir išstudijuoti.

Sinodo metu palaikėme artimą ryšį su visais generolais. Šiam tikslui kas šeštadienį per visą spalio mėnesį ir pirmą lapkričio savaitę susitikdavome, kad informuotume

kitus ir išklausytume jų nuomonių bei atsiliepimų. Paprastai apie 40 generolų atsilankydavo į tokius susirinkimus.

Galimybė dirbti kartu visiems kaip vienetui buvo 221 generolo veiklos vaisius, ypač per paskutiniuosius trejus metus. Per šį laiką pastoviai susitikdavome pagrindinių vienuoliško ir Bažnyčios gyvenimo temų analizuoti.

Kaip sinodas priėmė vienuolius?

Taip, kaip ir visus. Jie mus išklausė su meile ir noru suprasti. Gaila, kad moterų vienuolių balsas nebuvo išgirstas.

Jie į mus žiūrėjo kaip į vieningą ir atpažįstamą grupę, atstovaujančią įdomų ir svarbų Bažnyčios sektorių. Manau, jie taip pat pastebėjo, kaip vienuoliai vieni kitus gerai supranta ir drauge dirba Bažnyčios tarnyboje, norėdami pasitarnauti hierarchijai. Kaip dažnai tokiais atvejais atsitinka, išgirdę kai kuriuos mūsų pareiškimus, jie įvairiai reagavo: vieni juos priėmė kaip balsą, bandantį apibūdinti bendras situacijas kalba, bylojančia apie didelę evangelinę laisvę; kiti juos palaikė asmeniškais ir perdėtais pareiškimais.

Negatyvūs įspūdžiai, kuriuos sukėlė vienuolių veikla — o tai pasirodė iš kai kurių sinodo kalbų — privertė mus susimąstyti. Klausėme save, kokios galėtų būti priežastys, sukėlusios tokių įspūdžių. Arodo, kad pirmiausia reikia pataisyti tai, kas buvo teisinga jų kritikoje, o paskui — reikia palaikyti artimesnius ryšius su šiais Bažnyčios sektoriais, kad išvengtume galimo nusistatymo prieš vienuolius. Tokie nesusipratimai gali neigiamai atsiliepti apaštalavimo ir pastoracijos našumui.

Bus ne pro šalį čia suminėti didžiulę įtaką, kurią vienuoliškos kongregacijos, tiek vyrų, tiek moterų, padarė, vykdant savo vienuolynų atnaujinimą, atsižvelgiant į pasaulio ir Bažnyčios reikalus. Tai sunkus procesas — ilgas, pilnas rizikos. Kartais tos pastangos neapsiejo be nepasisekimų.

Kai kas mano, kad vienuoliškas gyvenimas gali būti taip lengvai pritaikomas, kaip guminė pirštinė kiekvieno dydžio rankai. Bet iš tikrųjų tai yra daug sunkiau.

EKUMENINIS SAJŪDIS

Neseniai Čikagoje lietuvių radijo Forume buvo kalbama ekumeniniais klausimais. Pasikalbėjime dalyvavo du katalikų atstovai (kun. Alfonsas Grauslys ir Irena Kairytė) ir du protestantų (kun. Povilas Dilys ir Eugenijus Gerulis, Lietuvių Evangelikų Reformatų Bažnyčios Kuratorius). Čia paduodame jų pareikštas mintis. Manome, kad sausio mėnesį, krikščionių susiartinimo oktavos proga, skaitytojams bus naudinga susipažinti su ekumeniniu sąjūdžiu.

Kun. A. Grauslys iš Šv. Rašto parinktomis citatomis stengiasi įrodyti, kad ekumeninis sąjūdis yra paties Kristaus noras. E. Gerulis šaukiasi ekumeninio sąjūdžio, lyg mūsų laikų Nojaus arkos, gelbėti į pavojus patekusios krikščionijos. I. Kairytė nurodo kai kuriuos kelius, kuriais einama į krikščionių vienybę. Pagaliau kun. P. Dilys trumpai apžvelgia dabartinę ekumeninio sąjūdžio padėtį pasaulyje ir Lietuvoje. Jis ragina nelaukti kokių nors nurodymų iš viršaus, bet kiekvienam eiliniam krikščioniui stoti į šį vienybės siekiantį sąjūdį.

KRISTAUS VALIA

IR EKUMENINIS SAJŪDIS

ALFONSAS GRAUSLYS

Krikščionių susiskaldymas atsirado iš dalies dėl mūsų protėvių krikščionių kaltės, iš dalies vadovaujantis ir subjektyviai kilniais motyvais, nes neatrodo, kad anų laikų atsiskyrimo vadai būtų buvę specialiai piktos valios. Tačiau kaip mes beaiškintume susiskaldymo motyvus bei priežastis, viena tėra aišku, kad šis susiskaldymas, koks iki šiol buvo ir kurs tveria šimtmečiais, yra sunki chroniška liga visuotinės krikščionybės kūne. Tasai susiskaldymas krikščionybę kompromituoja, daro ją mažiau įtikimą ir patikimą pasauliui, ir toji krikščionybės žaizda, jei kam ir patinka, tai tik krikščionybės priešams, kurie ją panaudo-

ja kovai prieš krikščionybę. Manau, kad ši žaizda yra didesnė nelaimė, negu tie krikščionybės ir religijos persekiojimai, kurie vyksta rusiškojo komunizmo valdomuose kraštuose. Juk komunistų persekiojamieji anksčiau ar vėliau bus pagarbinti ir apsupti kankinių aureole, o persekiotojai, žlugus komunizmui, bus tik gėdos antspaudu pažymėti ir teminimi enciklopedijų puslapiuose. O toks ilgai trunkąs krikščionių susiskaldymas, Naujojo Testamento šviesa nusviestas, tikrai nebus įrašytas į krikščionybės nuopelnų knygą.

Krikščionių vienybės sąjūdis, protestantų pradėtas ir Jono XXIII laikais labai išpopuliarėjęs Katalikų Bažnyčioje, šiandien yra paplitęs visame pasaulyje. Visiems krikščionims reikia tą sąjūdį remti, juo domėtis ir džiaugtis, nes krikščionių vienybės, kaip rodo Evangelijos, pats Kristus reikalavo ir norėjo. Tad visai šiuo sąjūdžiu nesidomėti ir jo neremti būtų priešinga Kristaus valiai. Jeigu kas prieš krikščionių susijungimą kovotų, jį neigtų ir manytų, kad krikščionybei dabar nieko netrūksta, apgaudinėtų pats save.

Tad reikia čia pabrėžti, kad krikščionių vienybės Kristus tikrai norėjo, užtat mums visiems nėra kito kelio, kaip tik Kristaus valiai nusilenkti, paklusti ir bent savo nusistatymu bei malda šį vienybės sąjūdį remti. Štai keletas Kristaus pasisakymų, kuriais jis krikščionių vienybę mini arba tiesiog jos reikalauja.

1. Palyginime apie vynmedį ir šakeles (Jono 15, 5) Viešpats sako: "Aš vynmedis, o jūs vynmedžio šakelės". Tai posakis apie krikščionių glaudžią vienybę su Kristumi. Jie drauge su Kristumi, kaip medis su šakelėmis, sudaro vieną organizmą. Tą tiesą dažnai savo laiškuose primena šv. Povilas, sakydamas, kad mes visi pakrikštytieji esame Kristuje ir tas buvimas yra mūsų vienybės pagrindas: "Jūs visi esate viena Kristuje Jėzuje" (Gal. 3, 28). Tad jeigu visi krikščionys yra įjungti į Kristų, jei visos šakelės tarnauja medžio gerovei, tad kas būtų, jei atskiros šakelės, nežiūrėdamos medžio gerovės, iš jo kamieno sulčių neimtų? Ar

jos pačios nepradėtų džiūti, kenkdamos ir alindamos visą medį? Tad šia tiesa paremta gyvenimo logika reikalauja iš visų krikščionių, kad jie būtų vieningi, vieni kitus remtų ir mylėtų, nes tik tokiu būdu bus pagarbintas dieviškasis Medis — Kristus.

2. Kitu atveju, prieš pat savo kančią, Kristus savo vadinamojoje Vyriausiojo Kunigo maldoje, primindamas savo glaudų ryšį su Tėvu, taip meldėsi: "Šventasis Tėve, išlaikyk savo varde tuos, kuriuos man davei, *kad jie būtų viena, kaip ir mes...* Prašau ne tik už juos, bet ir už tuos, kurie per jų žodį tikės į mane, *kad visi būtų viena*, kaip tu, Tėve, esi manyje, ir aš tavyje, *kad ir jie būtų mumyse viena, kad pasaulis įtikėtų*, jog tu esi mane siuntęs. Garbę, kurią man davei, aš daviau jiems, *kad jie būtų viena*, kaip ir mes esame viena. Aš juose ir tu manyje, *kad jie būtų tobuloje vienybėje*" (Jono 17, 11, 20-23). Koks čia Viešpaties karštas prašymas, vis iš naujo kartojamas, kad krikščionys būtų vieningi. Tad nesidomėti ekumeniniu sąjūdžiu ir jo nevertinti reikštų nieku paversti Viešpaties prašymą.

3. Kalbėdamas apie save — Gerąjį Ganytoją, Kristus sakė: "Aš turiu ir kitų avių, kurios ne iš šitos avidės; man reikia jas atvesti; jos klausys mano balso, ir *bus viena* avidė ir vienas ganytojas" (Jono 10, 16). Kada tai įvyks, Viešpats nesako, bet yra jo valia, kad tai įvyktų.

4. Šiuos ir kitus panašius Viešpaties žodžius taip pat ir apaštalai suprato, kaip kvietimą į vienybę, todėl, anot šv. Povilo, *Viešpats įsteigė Eucharistiją*, pasiliko duonos ir vyno pavidalais, kaip tarpusavės meilės ir vienybės ugdytojas. Todėl, jo paties žodžiais, "mūsų daug esame viena duona, vienas kūnas, mes visi, kurie esame vienos duonos dalyviai" (1 Kor. 10, 17).

5. Štai kodėl pirmajame krikščionybės amžiuje buvo taip kovojama prieš krikščionių nevieningumą ir susiskaldymą. Todėl šv. Povilo laiškuose randame tiek daug išpėjimų šiuo atžvilgiu. Pirmajame laiške korintiečiams jis maldauja: "Aš maldauju jus, broliai, mūsų Viešpaties Jėzaus Kris-

taus vardu, kad jūs visi vienaip kalbėtumėte ir kad nebūtų jumyse pasidalinimų... Ar gi Kristus yra padalintas?" (1 Kor. 1, 11-13). Laiške galatams jis išpėja: "Aš stebiuos, kad jūs taip veikiai nukrypstate nuo tos, kuri jus pašaukė į Kristaus malonę, prie kitos evangelijos... nors mes ar angelas iš dangaus skelbtų jums kitą evangeliją, ne kaip mes skelbėme, tebūnie atskirtas" (Gal. 1, 6, 8). Laiške efeziečiams jis kviečia rūpestingai palaikyti ramybės ryšiu dvasios vienybę, nes "vienas Viešpats, vienas tikėjimas, vienas krikštas, vienas Dievas ir visų Tėvas" (Efez. 4, 3, 5-6).

Tad kasdieniniame gyvenime vykdydami Kristaus norimą vienybę, pirmiausia turime (Kristų mylėdami ir mylėdamiesi tarpusavy) jame susitikti. *Tik mylėdamiesi, žmonės tegali susikalbėti ir surasti abipusio susipratimo būdus.* Visiems, kurie Kristų myli, krikščionių susiskaldymas turėtų būti širdies žaizda. Bet išidėmėkime, kad krikščionis skaldo ne tiek atskirų jų bažnyčių skirtingumas (ypač kai esminiuose dalykuose visi sutinka, pripažindami Kristų savo Viešpačiu ir Valdovu), kiek vieno nuo kito atsiribojimas, vienų kitiems šaltumas, svetimumas, vienas kito smerkimas bei neapykantos ar antipatijos jausmai. Tarp krikščionių yra tokių skirtumų, kurie pateisinami, kurie atskiras bažnyčias net praturtina ir kurie, bendrai sujungti, galėtų sukurti puikią krikščionybės mozaiką.

Tad pradėkime nuo Kristaus skelbiamos meilės, nes kaip, pavasario saulei šildant, tirpsta ledai, taip karšta meilė atšildo bendravimo atmosferą ir griauna užtvaras, kliudančias besimylintiems susitikti.

AR KRIKŠČIONIJA ĮSUKS?

EUGENIJUS GERULIS

Problemų, bėdų ir rūpesčių krikščionijai niekada netrūko. Talkininkai toms problemoms spręsti vienais laikais vadinosi vienaip, kitais kitaip, o mūsų dienomis ši talka yra vadinama ekumeniniu sąjūdžiu, todėl iš esmės šis darbas nėra visiškai naujas.

Jau pats Jėzus Kristus, vykdydamas Dievo Tėvo jam pavestą darbą, rūpinosi šiais uždaviniais: pirma, kad kiekvienas žmogus savo religiniu gyvenimu tobulėtų; antra, kad visi rūpintųsi ne tik savimi, bet ir aplinka, t. y., kad apaštalautų, misijonieriautų, kad ne vien žodžiu, bet ir veikla duotų kitiems gyvą pavyzdį; ir trečia, kad visi tikintieji tarpusavyje būtų vieningi. Tuo rūpinosi Kristus ir tą darbą tęsti jis įpareigojo ne tik anų, bet ir visų laikų krikščionis. Kad galėtume geriau šias pareigas vykdyti, yra susiorganizavęs tarptautinis krikščionių sąjūdis, vadinamas ekumenizmu vardu.

Toji bendra įvairiai tikinčiųjų veikla — ekumeninis sąjūdis yra reikalingas ne tik dėl to, kad taip norėjo Kristus ir skatina Šv. Dvasia, bet ir dėl to, kad mums toks susiorganizavimas yra reikalingas, jei norime išlikti, kai esame apsupti įvairių mirtinų grėsmių. Dabar mes gyvename ne dvasinio žydėjimo, bet medžiaginiaus mokslo ir technikos klestėjimo laikais.

Garsieji krikščionijos ekspansijos laikai pasibaigė. Dabar krikščionijai tenka rūpintis, kaip galėtų apsiginti, kad išliktų nežuvus. Jėzus Kristus liepė visam pasauliui skelbti iš Dievo Tėvo jo atneštą linksmą naujieną. Misijonierių turi ne tik krikščionys, bet ir veiklieji monoteistai mahometonai, o taip pat budistai ir kiti. Tik judaizmas neturi misijonierių. Įdomu kodėl? Kartą vienas žymus mūsų laikų žydų teologas buvo užklaustas, kodėl judaizmas neturi misijonierių. Atsakymas buvo toks:

— Kas būtų, jei į kibirą vandens įlašintume vieną lašą gryno vyno? Ogi vanduo, kaip buvo, taip ir liktų vandeniui, tačiau vyno jau nebeturėtume. Jei judaizmo lašelis pasinertų visos žmonijos masėn, jis atskiestų ir dingtų. Kas tada ateities kartoms besaugotų monoteizmo originalą? Mes vėčiau rūpinamės to lašelio grynumu, negu visos žmonijos masėmis.

Toks žydų teologo filosofavimas yra gana įdomus. Bet ką apie tai sako Jėzus Kristus? Kristus mums nurodė kitokią kelią. Jis sakė, kad mažas kiekis raugo turi įraugin-

ti visą tešlą. Kristus sakė, jog mažiausia sėklytė — garstyčių grūdelis turės išaugti į didelį šakotą medį.

Girdėjome žydų teologo pasisakymą, žinome Kristaus mokslą, o kaip mes patys galvojame apie apaštalavimo reikalą? Tiesa, mes, įvairių tikybų krikščionys, su Kristumi tuo klausimu nesiginčijame, bet kasdieniniame savo gyvenime elgiamės panašiai, kaip minėtas žydas. Kiekvienas manome, kad tik *mūsų* vyno lašas yra grynas. Jį saugojome nuo svetimų priemaišų. Gardžiuojamės patys savimi, savimi rūpinamės, o kiti — tėsizino. Mes taip elgiamės, nors žinome, kad Dievas nesukūrė žmogaus būti vienišu atsiskyrėliu. Tiek žmogus, tiek institucijos, tiek tautos pasiekia pažangumo, tik bendraudamos tarpusavy, o atsisakydami, kaip ir kontinentinės tautos, atsilieka. II Vatikano susirinkimas, šią "paslaptį" pagaliau išvelgęs, atitinkamai reformavosi ekumenizmo atžvilgiu ir kitose srityse, pvz. "asmenines" pamaldas pakeisdamas į bendruomenines ir pan. Šiandien ekumeninis sąjūdis kviečia viso pasaulio tikinčiuosius į brolišką tarpusavio bendradarbiavimą, bet daugelis mūsų į tai žvelgia dar šnairomis, nors kiekvienas žinome, kad tokia mūsų šalta laikysena nesiderina su Kristaus nurodymais.

Patarlė sako: kur du nesutaria, trečias naudojasi. Jei mes patys iš savo klaidų nepasimokome, tai iš jų pasimoko krikščionijos priešai. Pažvelkime į statistikas. Per 2.000 metų mes, krikščionys, pasiekėme, kad kas ketvirtas pasaulio gyventojas yra krikščionis. Ką mes pasiekėme per 2.000 metų, tai ateistinio komunizmo "apaštalai" įstengė pasiekti per 50 metų. Jie mus smarkiai pralenkė ne vien laiko, bet ir skaičiaus atžvilgiu. Komunistų valdžios kontrolėje yra ne kas ketvirtas, bet kas trečias pasaulio gyventojas. Jie ir toliau atkakliai darbuojasi, kad užvaldytų visą likusį pasaulį. Jie nesivaržydami viešai sako, kad siekia mus palaidoti. Ką šiandien susiskaldžiusi krikščionija gali galvoti apie savo plitimą, jeigu jai belieka tik gynyba? O nušluoti krikščioniją nuo žemės paviršiaus siekia

daug kas: ir raudonoji Maskva, ir geltonasis Pekingas, ir net mūsų vietiniai juodukai. Štai turiu rankose vieną jų religinės srovės atsišaukimą, kuriame vienas jų "pranašas", savaip interpretuodamas Šventraštį, įrodinėja, kad juodieji turėtų iškilti virš visų kitų tautų ir sau vergais paversti "baltuosius velnius" — krikščionis.

Nežiūrint raudonos, geltonos ar juodos grėsmės, krikščionių gyventojų skaičiaus proporcija pasaulyje kaskart ir šiaip mažėja, nes nekrikščionių gimsta žymiai daugiau. Jei ne aukštieji filosofiniai ar teologiniai idealai, tai bent paprastas egzistencinio išlikimo klausimas turėtų mus visus tikinčiuosius burti bendrai veiklai. Deja, šiam darbui mes ir toliau liekame labai nerangūs.

Ekumenizmas, kaip anuomet Dievo paragintas Nojus, stato išsigelbėjimo laivą. Lietus jau ima kristi. Atslenka tvanas, bet niekas nenori jo matyti. Daugumas, kaip anuomet, šaiposi iš statomos arkos. Džiaugiamės duona ir žaidimais, o negirdime, kad Hanibalas jau beldžiasi į duris. Mes tikime Kristaus pažadu, kad Bažnyčia niekada nežus, bet kodėl per mūsų apsilėidimą ji turėtų vėl grįžti į katakombų laikus?

Ekumenizmas kviečia kiekvieną tikintįjį, kiekvieną religinę instituciją susimąstyti. Ir ne tik mąstyti, bet labiau melstis ir nedelsiant stoti bendron veiklon.

Vyskupas Vincentas Brizgys švenčių proga atsiuntė Čikagos Lietuvių Krikščionių Ekumeniniam Būreliui toki pasveikinimą:

"Visi kartu ir toliau melskime mūsų Išganytoją, kad per jį ir su juo toliau sėkmingai eitume broliškos meilės ir sutarimo keliu; kad per mūsų sutarimą žmonija vis daugiau patirtu dieviškos šviesos.

Visiems Būrelio dalyviams linkiu Dievo palaima gausių 1972 metų".

KELIAI KRIKŠČIONIŲ SUARTĖJIMUI

IRENA KAIRYTĖ

Jeigu panagrinsime įvairiuose pasaulio kraštuose nuolat kylančių neramumų šaknis, tai pamatysime, kad ne kartą jos glūdi religijos klausimuose. Pavyzdžiui, krikščionių susiskaldymas yra atnešęs daug problemų visoje krikščionybės istorijoje. Tad jau ir pavieniai asmenys, ir atskiros grupės pajuto reikalą ieškoti kelių krikščionių suartėjimui. Būtų sunku susekti šio sąjūdžio pradžią, bet daugeliui krikščionių buvo aišku, kad susiskaldymas prieštarauja Kristaus norams, kuris meldėsi už vienybę ir sakė, kad "iš to pažins, jog esate mano mokiniai, jei mylėsite vienas kitą" (Jono 13, 35).

Besirūpinantiems krikščionių vienybės klausimais yra aišku, kad būtų labai sunku pakeisti šimtmečiais susidariusius dogminius skirtumus ir istorinius bei kultūrinius savitumus. Vis dėlto bendravimui keliai yra galimi. Jau šio šimtmečio pradžioje įvesta Vienybės Oktava, kuri būna kasmet sausio mėnesį. Šios oktavos metu visi yra raginami melstis už vienybę. Taip pat buvo užmegzti ryšiai tarp įvairių krikščionių grupių teologų.

Tačiau platesniu mastu šis klausimas buvo paliestas II Vatikano susirinkime. Krikščionių vienybės atstatymas buvo vienas pagrindinių šio suvažiavimo tikslų. Jonas XXIII ir Paulius VI pakartotinai iškėlė vienybės klausimą, ir šiam tikslui buvo paruoštas specialus dekretas. Tuo pat metu buvo suorganizuotas ir Krikščionių vienybės sekretoriatas. II Vatikano susirinkime stebėtojų teise dalyvavo ir kitų krikščionių grupių atstovai.

Yra keliamas ne tik trijų pagrindinių krikščionių šakų — katalikų, protestantų ir stačiatikių — susijungimo reikalas, bet ir protestantai nori sujungti įvairias savo bažnyčias, nes jie yra suskilę į daugelį skirtingų grupių. Jau daug įvairių kelių suartėjimui buvo ieškota, bet gal vienas svarbiausių ekumeninių įvykių yra Pasaulio Bažny-

čių Tarybos įsteigimas. Iki šiol jau ne viena protestantų bažnyčia susijungė.

Stengiantis siekti vienybės, yra svarbu užmegzti ryšį ir pradėti pokalbį. Tokie ryšiai geriausiai užsimezga, drauge ieškant sprendimų įvairioms pasaulio problemoms, pvz. moraliniams ar socialiniams klausimams, taikai ir teisingumui pasiekti, šalpai organizuoti ir kt. Pavyzdžiui, Belfaste, Airijoje, tame kovų išvargintame mieste, katalikės ir protestantės moterys suėjo draugėn kovoti prieš neapykantą ir naikinti tas priežastis, kurios veda vis prie naujų susikirtimų. Taip pat neseniai skaitėme, kad bendrai meldėsi krikščionių ir žydų dvasiškiai už Lietuvoje persekiojamus ir kankinamus kunigus.

Užmezgus ryšius, susidaro progos geriau pažinti kitų tikėjimą. Tikrasis ekumenizmas reikalauja atsivėrimo kitam ir supratimo, kad išganymo paslaptis liečia kiekvieną žmogų. Teologai turi progos dalyvauti pokalbiuose, bendrai studijuodami teologiją ir ypač Šv. Raštą. Tos studijos ir asmeninis ryšys parodė, kad krikščionys turi labai daug juos jungiančių elementų. Svarbiausias vienybės ryšys yra bendras tikėjimas Kristumi, krikštas, malda ir kitos panašios vertybės.

Bet ypatingos reikšmės yra kiekvieno tikinčiojo dvasinis atsinaujinimas. Geriau savo tikėjimą pažįstant ir juo grindžiant savo gyvenimą, tampama geresniu Bažnyčios nariu. Tokia mintis buvo išreikšta II Vatikano suvažiavime. Katalikų Bažnyčios dvasinis atsinaujinimas padarys ją artimesnę Kristui. Tokiu būdu asmeninis pavyzdys daugiau pasitarnaus vienybės sąjūdžiui, negu dogminiai argumentai.

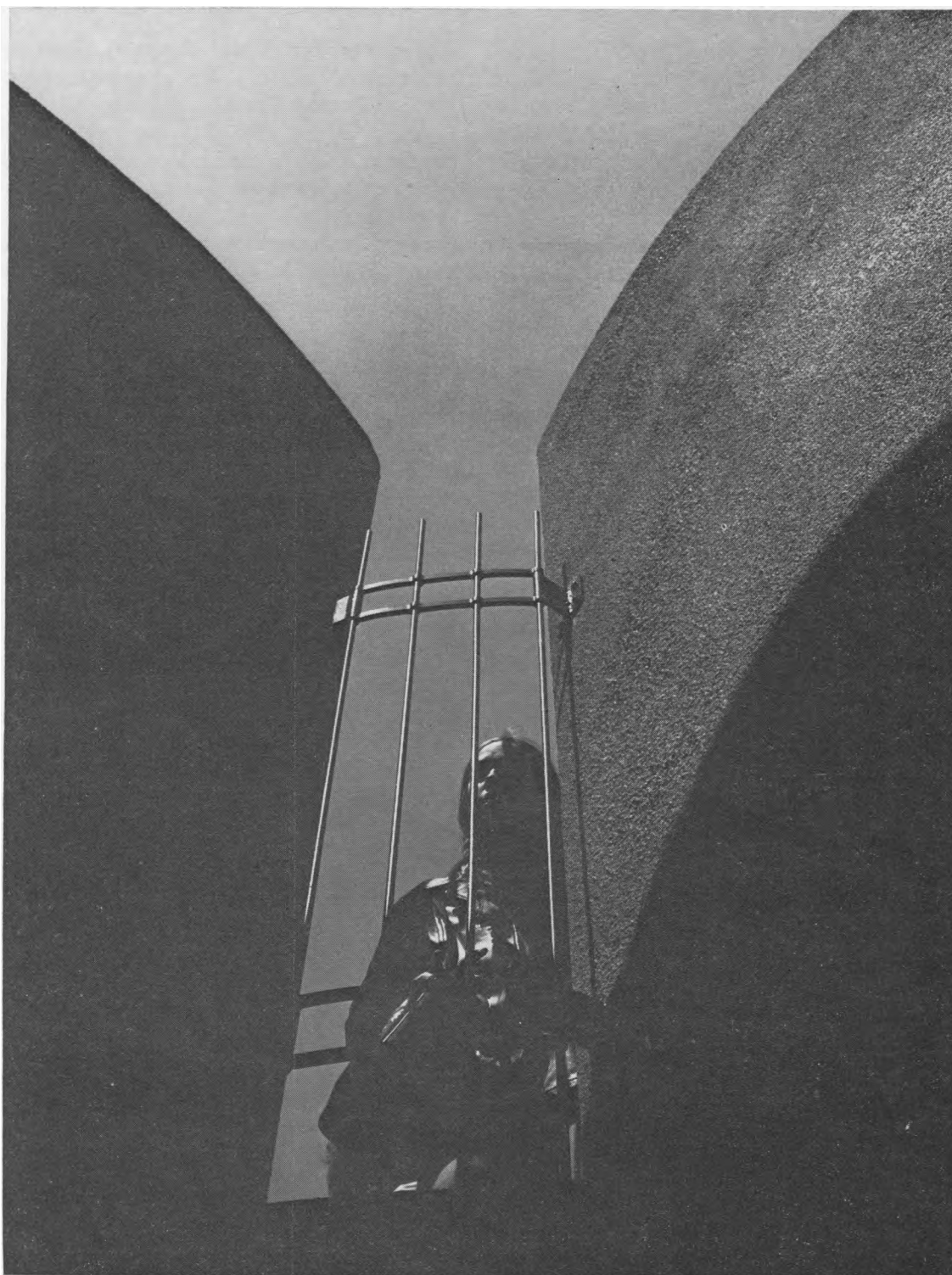
Vis dėlto negalima paneigti, kad greito sprendimo čia negali būti. Dogminių skirtumų yra. Daug yra neišspręstų klausimų ir problemų. Paskutiniu metu lyg mažiau kalbama vienybės klausimu, buvęs užsidegimas ima vėsti. Gal ne vienam atrodo,

A. Kezio, S. J. nuotraukos

Įvairūs žvilgsniai į naujus metus

*Vieni į naujus metus žvelgia su viltimi,
kiti su nepasitikėjimu ir baime:
ar jie mums atneš džiaugsmą ir laimę,
ar gal tik skausmą ir liūdesį?...
Bet kažin ar tai nepriklausys nuo mūsų?*

kad tas klausimas nustoja reikšmės, nes kiti iškilę rūpesčiai reikalauja sprendimų. Iš dalies nemaža reikšmės turi ir mūsų laikų apraiška, kur idėjos ir šūkiei keičiasi beveik tuo pačiu greičiu kaip ir mados. Tačiau būtų neteisinga remtis tik greitai praeinančiomis nuotaikomis.

Tos Kristaus norėtos vienybės turime siekti ir mes, lietuviai. Nors galimybės labai ribotos, nors yra daug visokių sunkumų, bet nereikėtų taip lengvai atsisakyti siekiamos vienybės, bet ieškoti visokių kelių ją pasiekti. Svarbu nenustoti vilties, bet ištesėti pradėtame darbe. Nors mums tie keliai ir neaiškūs, bet Dievas kiekvienu metu juos gali mums parodyti.

DABARTINĖ EKUMENINIO SAJŪDŽIO PADĖTIS

KUN. POVILAS DILYS

Nesigilinant į plačią ekumeninio sąjūdžio istoriją, mums, lietuviams, būtų pravartu susipažinti su paskutiniųjų metų ekumeniniu sąjūdžiu, ypač tarp katalikų ir evangelikų. Mūsų tautos gyventojai daugiausia yra katalikų tikybos, bet negali būti užmirštas ir protestantų įnašas į mūsų tautos išsivystymą bei kultūrą. Tad čia ir apsiribosime ekumeniškais laimėjimais ir pralaimėjimais tarp šių dviejų mūsų tautos tikybų.

Savo veikale "The Ecumenical Revolution" (Ekumeniška revoliucija) protestantų teologas Robert McAfee Brown aiškiai nurodė, kad Romos Katalikų Bažnyčios įsijungimas į bendrąjį ekumenišką darbą Antrojo Vatikano susirinkimo metu yra neabejotinai svarbiausias paskutiniojo dešimtmečio religinis įvykis. Tai, žinoma, nereiškia, kad ekumeninis sąjūdis tik nuo to laiko ir prasidėjo. Bet iki II Vatikano susirinkimo mes matome dvi, šalia viena kitos veikian-

čias sroves, kartais net abipusiai aštriai polemizuojančias. Tai būtų ekumeniškos pastangos Romos Katalikų Bažnyčioje ir protestantų bei stačiatikių suorganizavimas bendram krikščioniškam darbui Pasaulinėje Bažnyčių Taryboje. Bet tai Tarybai gimstant 1948 metais, mūsų šimtmečio pranašas Karolis Barth Amsterdame išreiškė tokią mintį: "Mūsų krikščioniškoji šeima nėra pilna. Pasigendame vieno nario, reprezentuojančio svarbią krikščionišką tradiciją, — Romos Katalikų Bažnyčios".

Po II Vatikano susirinkimo, net jeigu toji Bažnyčia oficialiai ir netapo Pasaulinės Bažnyčių Tarybos nariu, tos srovės susiliejė beveik į vieną. Per trumpą vos septynerių metų laikotarpį nuo dekreto apie ekumenizmą paskelbimo tas Kristaus norėtas sąjūdis labai pasikeitė. Tad Katalikų Bažnyčios posūkis — ekumeniškas bendradarbiavimas su kitomis krikščionių bažnyčiomis — yra milžiniškas žingsnis pirmyn.

Tas ekumenizmo laimėjimas pakeitė religinį klimatą tarp katalikų ir evangelikų. Dingo taip ilgai krikščioniją alinanti polemikos dvasia ir kitų tikybų klaidų bei silpnybių ieškojimas. Santykiai pasidarė atviresni, šiltesni, net draugiški, t. y. krikščioniškesni. Nepaisant to, kad Pasaulinė Bažnyčių Taryba su entuziazmu pritarė Romos Katalikų Bažnyčios žygiui, nemaža evangelikų bažnyčių žiūrėjo į tą reikalą su nepasitikėjimu. Pasirodė gana daug kritiškų straipsnių, radijo ir televizijos pokalbių, o taip pat net knygų. Pagrindinė jų mintis buvo: netikėti Katalikų Bažnyčiai — tai yra tik manevras, kad mus, evangelikus, pagautų ir atvestų atgal į Romą. Toks rimtai nepagrįstas nusistatymas nerado didelio atgarsio protestantų pasaulyje. Taip galvojo tik tie žmonės, kurie nesuprato naujos tikrovės, o gyveno daugiausia praeitimi, toliau už savo apribotos teritorijos veikimo nieko nematydami. Toks kai kurių protestantų bažnyčių negatyvus nusistatymas gal buvo pirmas, nors ir nelabai rimtas, ekumeninis mūsų laikų pralaimėjimas. Ilgainiui tie abejojimai pamažu dingsta, ir liuteronų vyskupas Hanns Lilje galėjo dra-

siai liuteronų suvažiavime Evian tvirtinti, kad kelio atgal nebėra.

Tarp kitų ekumeniškų laimėjimų reikia paminėti nepaprastai besivystančius ekumeniškus pokalbius. Dialogai vyksta tarp oficialių bažnyčių paskirtų atstovų. Be to, yra organizuojami neoficialūs būreliai, kaip pvz. Vokietijoje Limburger Kreis, kur keliami įvairūs, dažnai bažnyčias labai skiria klausimai. Dialogų skaičius nepaprastai padaugėjo; tik Europoje jų yra daugiau kaip tūkstantis. Jų reikšmė dažnai yra tik lokalinė. Bet tai yra labai svarbus įvykis santykiuose tarp evangelikų ir katalikų. Jau padaryta didelė pažanga. Svarbiausias dalykas, kad pokalbiai vedami atvirai, be jokių pastangų prikalbėti keisti tikybą. Net jie padeda dalyviams tapti aktyvesniais savo tikėjimo nariais. Ekumeniškuose dialoguose gimsta nauja dvasia, juntamas broliškumas ir narių suartėjimas. Tai yra nauja palaiminta ekumeniška tikrovė.

Logiška tų pokalbių išvada yra bendros ekumeniškos pamaldos krikščionių suartėjimo savaitės proga, kasmet sausio mėnesį. Ten evangelikai ir katalikai bendrai meldžiasi, vyksta pasikeitimas sakyklomis: katalikai sako pamokslus evangelikų bažnyčiose, o evangelikai — katalikų; ten bendrai skaitomas Šv. Raštas, bendrai duodami pasižadėjimai dar daugiau ekumeniškai dirbti.

Savo viršūnę ekumeniški laimėjimai pasiekė Vokietijoje per 1971 m. Sekmines. Evangelikai ir katalikai Augsburgėje suorganizavo "Kirchentag" (Bažnyčios dieną). Spauda plačiai aprašė tą nepaprastą įvykį. Jis parodė, kad žmonės pasiilgo ekumenizmo. Bendros maldos, bendros pamaldos, bendra Šv. Komunija. Ta ekumeninė bendrystė perviršijo tai, kas oficialiai leidžiama tikintiesiems jų bažnyčių vadovybės. Katalikų vyskupas Augsburgėje buvo labai nepatenkintas, evangelikų — nemaloniai nustebintas. Šiandien jau aišku, kad Augsburgėje dvasia nemirs. Ji parodė krikščionijai vertybes, kurios pasiliks ekumeniniame darbe ateityje. (Ekumeninį sąjūdį skatina

ir katalikų, ir protestantų bažnyčių vadovybės; įvairios bendros pamaldos ir bendra malda yra labai girtinas dalykas, bet nebūtų gera peržengti bažnytinių vyresnybių leistas ribas. Ekumeninis sąjūdis turi vystytis evoliucijos, bet ne revoliucijos keliu. Red.).

Ekumenišką darbą dažnai trukdo klaidingai jį supratusių bažnytinių vyriausybės. (Be abejo, autorius čia turi galvoje tik lokalines bažnytines vyriausybes. Red.). Taip buvo Augsburgėje, taip yra ir kitur. Tie organai, pvz. atskiros parapijos tarybos, sinodai ir net ekumeniškos tarybos laikosi nusistatymo, kad ekumeniškas veikimas gali būti vykdomas, tik jiems nutarus. Visser't Hoof tai vadina *ekumenizmu iš viršaus*. Jiems sunku įsivaizduoti *ekumenizmą iš apačios*, ekumenizmą, išeinantį iš parapičių. Kai kurie Bažnyčios organai klaidingai sau priskiria ekumenišką monopolį šioje srityje. Jie, deja, nesupranta, kad ekumeninė veikla iš apačios nėra nusistačiusi prieš bažnyčią, prieš parapiją, prieš atskirą sinodą. Darbas iš apačios gali tik padidinti krikščionybės supratimą, ko, manau, nori kiekvienas. Pagal Visser't Hooftą geri ekumeniški metai yra tie, kai sąjūdis eina drauge iš viršaus ir iš apačios, kai vienas kitam padeda.

Lietuviai iševivijoje dar yra paskendę institucionalizme. Čia dar ryškiai matome nusistatymą: ekumenizmas turi pasireikšti iš viršaus. Jeigu nėra atitinkamo nutarimo, negali būti ir ekumenizmo. Reikia apgailauti, kad toks nusistatymas dar vyrauja mūsų tarpe ir kenkia visam sąjūdžiui. Mums, lietuviams, reikia ekumenizmo iš viršaus ir iš apačios drauge. Jų sutikimas galėtų kelti šiltą ekumeninę atmosferą mūsų tarpe. Tik tada atliksime savo religinę pareigą Dievui, istorijai ir ateinančiai kartai, augančiai jau visiškai kitoje dvasioje. Esu tikras, kad anksčiau ar vėliau visi nesusipratimai lietuvių tarpe dings, ir mes, kaip ir kiti, galėsime džiaugtis ekumenišku gyvumu. Tai būtų milžiniškas laimėjimas mūsų tautai ir atidengtų nepaprastą religines galimybes ateičiai.

LIETUVIŲ ŽURNALISTŲ SAJUNGOS VEIKLOS GAIRĖS

1. Naujoji LŽS centro valdyba savo veiklą pradeda Jaunimo metų išvakarėse. Perėmę pareigas iš buvusiosios valdybos, radome Sąjungą įstatytą į darbiningą kelią, kuriuo ir mes ryšimės eiti, kreipdami dar didesnę dėmesį į jaunimą, kad galėtume išugdyti naujų spaudos darbuotojų. Šiam tikslui steigiamas Dr. Petro Daužvardžio Spaudos Fondas, iš kurio premijomis bei stipendijomis skatinsime jaunimą studijuoti žurnalistiką, lietuviškai rašyti, pamilti savąją spaudą ir joje bendradarbiauti. Norėdami paruošti naujų žurnalistų, esame pasiryžę organizuoti paskaitas bei kursus ir išleisti žurnalistikos vadovėlių. Dėkojame Pedagoginiam Lituanistikos Institutui, kad jame dėstoma ir žurnalistika. Labai pageidautume, kad ir lituanistinėse mokyklose būtų atkreiptas dėmesys į jaunųjų spaudos darbininkų paruošimą. Labai vertiname jaunimo žurnalus ir jaunimo skyrius įvairiuose laikraščiuose. Jiems niekuomet nebus atsakyta, visokeriopa žurnalistų pagalba.

2. Kiekvieno darbo pasisekimas daug priklauso nuo visų vieningos talkos ir organizuotumo, tad stengsimės į LŽS pritraukti daugiau naujų spaudos darbuotojų bei palaikyti glaudesnius ryšius su visais Sąjungos nariais, ir toliau leisdami LŽS biuletenį, kurį vis turtinsime ir tobulinsime. Tikimės, kad į Sąjungą jungsis visi, kuriems tikrai rūpi čia mūsų skelbiami tikslai. Lietuvių Žurnalistų Sąjungoje viešpataus visiška tolerancija kiekvienai lietuvių grupei ir kiekvienam asmeniui; į ją priimami visokių pažiūrų ir įvairių įsitikinimų spaudos darbuotojai, kurie tik rūpinasi lietuvių ir Lietuvos laisve.

3. Spauda yra visų pripažinta didelė jėga, galinti ir jungti, ir skaldyti. Kad lietuviškoji spauda būtų visų mūsų vienybės ir bendro darbo skatintoja, palaikysime glaudžius ryšius su visų laikraščių redaktorais ir radijo bei televizijos vedėjais. Visi turime

kaip galima dažniau susitikti, išsikalbėti, išsiaiškinti ir sutartinai dirbti tam pačiam tikslui — Lietuvos prisikėlimui. Darysime viską, kiek mūsų pastangos leis, kad laisvoji lietuvių spauda laikytųsi spaudos etikos, kad jos puslapiuose labiau atsispindėtų vienybės dvasia ir nebūtų išsišokimų nei prieš atskirus asmenis, nei prieš ideologines grupes. Tuo reikalu jau šiek tiek žygių padaryta, bet bus daroma ir daugiau. Vienybės dvasia tejungia visus lietuvius į bendrą kovą prieš Lietuvos okupantą, bet ne prieš brolių lietuvių, gyvenančių laisvėje ar už geležinės uždangos. Šiam tikslui taip pat manome ruošti spaudos konferencijas, suvažiavimus, pasitarimus. Sieksime, kad visa lietuviškoji spauda vadovautųsi mūsų himno žodžiais: "Ir šviesa, ir tiesa mūsų žingsnius telydi; vardan tos Lietuvos vienybė tezydi!"

4. Labai prašome visus spaudos bei radijo darbuotojus, kad jų skelbiamas lietuviškas žodis būtų grynesnis ir švaresnis. Daugiau meilės ir pagarbos mūsų gimtajai kalbai! Ieškosime priemonių ypač padėti jaunimo laikraščių redaktoriams ir bendradarbiams, kad jų leidinių kalba būtų taisyklingesnė. Visus raginame sekti kalbos skyrius, esančius kai kuriuose mūsų laikraščiuose ir žurnaluose.

5. Kiek mes būsime pajėgūs įvykdyti užsibrėžtus planus, labai daug priklausys ir nuo Sąjungos išdo. Tikimės, kad visuomenė ir organizacijos mūsų pastangas įvertins ir parems, kad atsiras šių taip reikalingų darbų mecenatų bei rėmėjų. Žurnalistai dažnai dirba tik už aciū, o kartais dar nė to nesulaukia.

6. Pageidaujame, kad įvairiose vietovėse, kur yra būrelis žurnalistų, būtų steigiami LŽS skyriai, kurie, drauge dirbdami ir pasitardami, galėtų geriau spręsti vietinius reikalus, o taip pat padėti ir visai Sąjungai, palaikydami ryšius su Centro valdyba.

ŠEIMA-PIRMOJI KALBOS MOKYTOJA

BRONĖ KATINIENĖ

Štai šeima susilaukė klykiančio džiaugsmo, anot Vaižganto. Kiek naujų rūpesčių, kiek kasdieninių šnekų: kaip vaikas valgo, kaip miega, kiek užtelėjo, kiek pasunkėjo... Su nerimu sekame vaiko nuotaiką, kone kas savaitę, o kartais dar dažniau, sveriamo. Gerai žinome, kad fizinis vaiko brendimas priklauso nuo taisyklingo maitinimo, geros priežiūros, žinome, koks turi būti atitinkamo amžiaus ūgis.

Ir šiuose kasdieniniuose rūpesčiuose kažkaip ištirpsta rūpinimasis vidiniu vaiko pasauliu. Tiesa, džiaugiamės, kai vaikas pradeda šypsotis, kai pradeda skirti motinos ir tėvo veidus, kai rankutėmis siekia įvairių daiktų, kai pradeda tarti pirmuosius garsus, vograuti... Tačiau kokių normų ir priemonių, padedančių ugdyti vidinį vaiko pasaulį, dažnai nežinome, o ir nekreipiame dėmesio — džiaugiamės, kad vaikas auga sveikas, tvirtas, na, o visa kita — susitvarkysią savaime.

---

7. Jeigu atsiras galimybių, stengsimės užmegzti ryšius ir su kitų šalių bei tarptautinėmis žurnalistų sąjungomis, kad galėtume plačiau paskleisti savo laisvės siekimus, painformuoti apie mūsų tautos tragediją ir priminti jos teises į nepriklausomybę.

LŽS Centro Valdyba

Vis dėlto vidinis pasaulis nesitvarko pats savaime — ir čia reikia mokėjimo, gebėjimo ir ne mažesnės priežiūros ir dėmesio, kaip ir fiziniam auklėjimui.

Viena vidinio pasaulio išraiškos formų yra kalba. Vaikas pirmiausia jos prisiklauso iš savo artimųjų. Kalba — tai bene didžiausias žmogaus turtas: ją bendraujame vieni su kitais, ją reiškiamo savo mintis, savo jausmus žodžiu ir raštu. Ir tos kalbos pamatai, geri ar blogi, tvirti ar menki, padedami šeimoje.

Pasižiūrėkime, kaip vaikas mokosi tarti pirmuosius garsus.

Motina dainuoja lopšinę, mažutis klausosi ir pamažu pats pradeda kartoti a-a-aaa, bet ar visada motina supranta, kad čia ne tik vaiko migdymas, bet ir pirmosios kalbos pamokos, ir ne tik kalbos, bet ir estetinio lavinimo pratybos. Todėl ne vis tiek, kokia lopšinės melodija, ne vis tiek, kokie jos žodžiai, ne vis tiek, kaip jie tariami. Turime gražių mūsų senolėlių lopšinių: ir apie peilytę, nešančią miegelį per devynias kamareles, ir apie kiškutį, kur, vaiką belinguodams, nuo kėdelės nusprūdo, palydimą vis priegiesmių "a-a-aa, čiūčia liūlia, lylia lylia" ir pan. Gal panašios dainelės pirmiausia ir leidžia pajusti įvairių natūralių gamtos garsų skirtumą nuo melodijos ir artiku-

liuoto garso, kuri vaikas pratinasi mėgdžioti, pvz. vėją — ū-ū-ū-ū. Šie du garsai a, ū ir yra pirmasis artikuliuotų garsų išmokimas. Toliau vaikas nesąmoningai ima kartoti dažniausiai girdimus žodžius: *ma-ma, tėtė* ir pan. Kūdikiui tai dar nėra žodžiai, susieti su kieno vardu, tatai greičiau tam tikra asociacija, kylanti, pamačius tą, kuris dažniausiai tuo vardu šaukiamas, tik vėliau vaikas pradeda suvokti daikto ir vardo ryšį.

Daiktų vardai ne visada įmanomi vaikui, kai kurie sunkiai artikuliuojami. Ir čia vaikas nusikala savų "terminų", susikuria savo žodyną: nori gerti — šaukia "atia", nori mėsos — sako "pepės" ir pan. Dažnai ir suaugę pasiduoda vaiko įtakai ir pradeda daiktus vadinti pramanytais vardais. Tai yra didelė klaida: užuot plėtę vaiko žodyną, lavinę jo klausą, patys nusileidžiame ligi vaiko ir mėgaujamės jo mokomi. Tą patį reikia pasakyti ir apie netaisyklingą atskirų garsų tarimą: švepluoja vaikas, švepluoja ir visa šeima. Na kaip čia nešvepluosi, kad taip gražu: "noliu, motiute", pagaliau lieka tik "tiutė", senelis — lelelis" ir pan. Tai nedovanotina klaida: vaiko tartį reikia taisyti, reikia mokyti jį klausytis aiškiai tariamų garsų, o nenukreipti netaisyklinga linkme. Kartais šie kalbos trūkumai išlieka ilgesnį laiką, net ir į mokyklą ateina vaikas švepluodamas — čia jau nedovanojamas tėvų aplaidumas. Yra specialus mokslas — logopedija, mokantis, kaip kovoti su kalbos trūkumais, ir jį tėvams pravartu išmanyti. Kalbos trūkumus mokykloje ištaisyti yra daug sunkiau — jau pavėluotas dalykas — negu juos sekti ir taisyti tik pastebėjus.

Vaikas suvokia ne tik fonetinį garsų tarimą, bet dažniausiai pamėgdžioja ir intonaciją, kalbos ritmą. Greitakalbių tėvų šeimose, žiūrėk, ir vaikai tokie pat greitakalbiai, tėvai kalba kaip su bulve burnoje, žiūrėk, ir vaikai kažką neaiškiai burbuliuoja po nosimi.

Žinoma, suaugusiam žmogui atprasti nelengva, bet, kalbantis su vaiku, galima su-

valdyti ir savo kalbos tempą, ir pasirūpinti aiškiu žodžių tarimu.

Pirmieji vardai, daiktų pavadinimai išmokstami, be abejo, iš tėvų. Turėdami tokią turtingą kalbą, kartais vaikams pritrūkstame savų žodžių ir užteršiame ją "ciocėmis", "bobomis", "papomis", tarytum šie hibridai gražesni už "seneles", "tetas" ir pan. Vaikas gana greitai išmoksta tėvų žodyną, ir dėl jo netaisyklingumo, negrynumo dažniausiai yra kalti patys tėvai.

— O kaip su tarmėmis? — paklaus koks atkaklus žemaitis.

Vaikui bus daug lengviau mokykloje, jeigu jis iš vaikystės bus įpratintas prie bendrinės tarties. Bet... taip gražu, kai atsiranda mokykloje vienas kitas mokinys, mokantis tarmiškai pašnekėti, išlaikęs savo tėvų tradicijas.

Su vaiku turi būti nuolat kalbama, visas jo pasaulis — tai tartum nepabaigiama pasaka, kuri nežinia kur prasideda, nežinia kada baigiasi.

Štai mergytė praplėšė akeles — saulytė jau ją iš miego kelia, auna senelė kojeles ir vis pasakoja, kaip kiškutis savo kojėlėms kailinėlius žiemai pasisiuva, kaip gaidelis pentinus užsiaugina, kaip katytė minkštus priegalvėlius po padukais įsitaiso, kad nukristi būtų lengviau. Tik žvirblelio nabagėlio kojytės plikos — jis tik straksi, kad nesušaltų. Gal senelės tik ir moka tiek papasakoti, gal jos pasakėlėms laiko negaili. Iš pradžių tos pasakėlės paprastutės, dažniausiai vaikas mėgsta vieną ir tą pačią pasakėlę: čia apie žvirbliuką, čia apie katytę, čia apie balandėlį. Tik vėliau jis pasidarys išrankesnis ir pradės prašyti čia vienokios, čia kitokios pasakėlės.

Kaip įdomu stebėti vaiką, išmokusį vieną, kitą žodį, paskui jau galintį ir mažą pasakutę papasakoti. Šios pasakėlės nėra tik žaidimas, bet ir vaiko vaizduotės lavinimas, ir jausmų pasaulio ugdymas, ir tam tikrų moralinių normų teigimas, ir, žinoma, kalbos turtinimas.

Įsiklausykim į trejų - penkerių metų vaiko klausimų srautą, pasekim, kaip šie klausimai iš paprasčiausių virsta vis sudėtin-

gesniais, kaip vaikas nesulaikomai veržiasi į tą nežinomą "kodėl?": "Kodėl žolė žalia? Kodėl ašarytės bėga? Ar jos turi kojeles? Kodėl akytės verkia? Kodėl tu, močiute, sena? Kodėl mamytė jauna?" Ir taip nuo ryto iki vakaro "kodėl?" ir "kodėl?" Į šiuos klausimus reikia atsakinėti rimtai, nereikia iš vaiko šaipytis, jį barti — jo smalsus protelis veržiasi pasaulį pažinti, ir pirmas žinių teikėjas, pirmas informatorius, pirmas autoritetas yra tėvas, motina, senelis, senelė. Jie turi vienas kitą paremti, vienas kitą gerbti, nes tarpusavio santykiai taip pat yra vaikų perimami.

Ne be reikalo rusų pedagogas Ušinskis teigia, kad kiek vaikas išmoksta kalbos šeimoje iki septynerių metų, tiek suaugęs neišmoksta svetimos kalbos nė per dvidešimt metų.

Ir dar vienas dalykas. Kalbos mokymas — tai ne tik pareiga vaikui, bet taip pat pareiga savo tautai, savo kraštui. Galime didžiutis, turėdami tokią seną, tokią turtinę, tokią išraiškią kalbą.

(Iš Lietuvoje išleistos knygos "Vardai ir žodžiai")

KODĖL ŽMONOS PABĖGA?

J. J.

Šiais laikais iširusių šeimų skaičius didėja ir didėja. Komunistiniame pasaulyje šeimos išyra dėl komunistų skelbiamos laisvos meilės ir dėl ekonominių sunkumų, o laisvajame pasaulyje dėl kitų priežasčių. Vienas Kanados laikraštis duoda tokių pavyzdžių.

Viena žmona paliko savo vyrą su 8 vaikais, kai ji vėl buvo nėščia. Pabėgusi ji pasidarė abortą ir dabar laikosi prie hipių grupės. Ji kaltina save ir aplinkybes, dėl kurių ji turėjo palikti savo šeimą. Ji sako buvusi kvaila, kad ištekėjo 14-kos metų amžiaus. Ji matė, kad jų butas visuomet buvo netvarkoje, vaikai prastai apmokyti, vyras visuomet piktas, o ji visuomet pavargusi. Taigi, jai nieko nebeliko, kaip iš savo šeimos pabėgti.

1947 m. Kanadoje ištekėjo 483 mergaitės 14-15 metų amžiaus, o 1969 m. jau ištekėjo 806 tokios jaunos mergaitės. 1970 m. Kanadoje buvo 3.600 pabėgusių žmonių.

Nemažai jaunų mergaičių išteka iš neturtingų šeimų, tikėdamos pabėgti nuo vargo ir susirasti laimę. Ankstybos vedybos dažnai laimės neatneša, nes jauni žmonės nėra pasiruošę gyvenimui. Jaunos mergaitės nori pabėgti nuo vargo ištekėdamos, o

ištekęsios — pabėgdamos iš savo šeimų.

Pabėga žmonos iš vargingų šeimų, pabėga ir iš prabangoje gyvenančių. Ne visados ir turtuose laimė. Viena milijonieriaus 44 metų amžiaus žmona paliko savo vyrą su trimis vaikais. Paliko priemiestyje esantį 17-kos kambarių namą su 23 akru sklypu ir kitokia prabanga. Dabar ji dirba knygyne už 65 dolerius į savaitę. Gyvena viename kambaryje. Turtuolių gyvenimas kai kam pasidaro auksinis narvas, iš kurio ir stengiamasi pabėgti.

Žmonių pabėgimas pastato į keblią padėtį jų vyrus. Vyras - tėvas turi uždirbti kasdieninę duoną ir rūpintis vaikų auklėjimu. Iš praktikos žinoma, jog reti atsitikimai, kad vaikų auklėjime motiną galėtų pakeisti kita moteris.

Daug mergaičių, patekusios į bėdas, stengiasi tas klaidas parodyti jaunesnėms mergaitėms, kad jos tokių klaidų nepadarėtų. Deja, mažai kas iš tų klaidų pasimoko. Auga naujos keturiolikmetės, penkiolikmetės ir vėl daro tas pačias klaidas. Gal didžiausia šeimų išsiskyrimo priežastis — stoka pareigos jausmo, pareigos supratimo. Šeimoje meilė gali ir praeiti, bet pareiga turėtų pasilikti.

NEŽUDYKITE TALENTŲ!

EGLĖ JUODVALKYTĖ

Lauke šalta — vėjas žvarbus, sniguriuoja. Valgomajame eglutė kvepia Kalėdom, katytė žaidžia su nubyrėjusiais blizgučiais. Virtuvėje mama verda kompotą, ant stalo aušta švieži kūčiniai, o tėtis salione patogiai įsitaisęs balsiai skaito neseniai išleistos jaunimo poezijos knygos recenziją. Aš sėdžiu prie jo kojų ir klausydama stebiuos — argi tai gali būti ta pati knyga, kurią aš perskaičiau? Pagyrimai, išgyrimai — vienas puikiai rašo, antras nepaprastai gražiai, trečias kone Maironis, o ketvirto poezija tokia jautri, kad beskaitant tiesiog ašaras prireikia šluostyti, vienos nosinės neužtenka. Ir vėl save klausiu — ar aš tikrai ją skaičiau? Ir mintyse tebeaidi girdėtos nuomonės: "Kaip gražu, kad mūsų jaunimas kuria". "Ar ne nuostabiai lietuviškai rašo?" "Kartais lyg ir padaro gramatikos klaidų, ir išsireiškimai kai kurie keistoki, bet, žinai, kol dar lietuviškai rašo, tai tik džiaugtis mums reikia". Ir šitoje vietoje aš, kaip Čičinskas, "veto" velniškai užrinku!

Argi užtenka lietuviškai rašyti? Ar niekas nereikalauja, kad tie darbai, tie bandymai, tie kūriniai parodytų šiek tiek talento? Ar užtenka pamakaloti eilę žodžių, kad tai

Ir mūsų vaikai neatleis mums to,
ką mes atleidom.

Y. Yevtushenko

būtų pavadinta poezija? Argi galima išleisti knygą, tik norint pasigirti "poetu" jaunu? Ar lietuviui nėra suprantama, kad kiekvienos tautos jaunimas, gimnazistiškai sukeverzojęs keletą sakinių, pavadina tai poezija? Bet kur kitur rasi šitoki pasitenkinimą tokiu darbu? Kokia kita tauta išleidžia pirmų kūrybinių žingsnių knygas su pasididžiavimu? Dieve brangus, ar yra ko stebėtis, kad jaunųjų tarpe rašiusieji vienas po kito dingsta? Mums reikalinga gyva, pozityvi kritika; kritika, kuri girtų, kas yra girtina, ir peiktų, kas yra peiktina, nei nutylėdama, nei pagražindama. Kritika yra akstinas, vis stumias geriau ir tobuliau rašyti. Tie, kurie turi kūrybinę gyslelę, nepasibijos kritikos. Ne taip lengvai pasiduodama. Anaiptol, taikli kritika paskatins atidžiau dirbti.

Ar mums trūksta lietuvių rašytojų, poetų, žurnalistų, kurie sutiktų laiks nuo laiko savaitgaliuką paaukoti, susieiti su jaunaisiais, peržvelgti jų darbus, parodyti kalbines, stilistines klaidas, neaiškumus ir konkrečiai aiškinti, kaip jų ateityje išvengti? (Santaros-Šviesos suvažiavime šią vasarą pradėjo panašią mintį įvykdyti, nors nuo to

laiko nieko nebegirdėti). Girti ir peikti yra lengva, o ar atsiras tokių, kurie nepabijos suteikti ir konkrečios pagalbos? Laikraščių ir žurnalų redaktoriai, gražindami nepanaudotą kūrybą, galėtų pridėti nepanaudavimo priežastis. Gi dabar, tarsi į bala akmenis mėtai — jokio atgarsio žmogus nesusilauki.

Nesupraskit manęs blogai — žinau, kad daug kartų spaudoje randa vietą gimnazistiško lygio kūryba, nes tuo yra bandoma skatinti lietuviškai rašyti. Tai yra suprantama — šiame krašte turime kaip galima stipriau priirti jaunimą prie savo tautos. Gink Dieve, neturim atbaidyti jų, nes jie, o ne menininkai ar mokslininkai, sudaro

didžiąją tautos dalį. Puoselėkim juos, kad jie glaustus arčiau lietuvių tautos kamieno, kad jų vaikai šaknis įleistų giliai į lietuvišką dirvą.

Tačiau supraskim, kad jie tegalės išlaikyti kultūrą, jei mes ir toliau ją kursim. Ne-nešiokim, lyg kūdikius ant rankų, tų, kurie turi sugebėjimų — iš jų turės išaugti mūsų tautos rašytojo žodžio milžinai — Krėvės-Mickevičiai, Mykolaičiai-Putinai. Per ilgai žindyti jie pasiliks kūdikiai — mėgėjai, patenkinti šiltai priimamais, bet grubiais bandymais, ir lietuviai iševijoje liks savižudžiai, neprisidėję prie tautos kultūros, patys pagyrimų srove nuplovę užsėtą dirvą.

KAIP JAUNIMAS GALVOJA

A-LĖ G.

Perskaičius straipsnį "Kaip jaunimas galvoja" (1971 m., birželio mėn.), pasidarė baisu ir liūdna. Viskas dvelkia palaidumu, rodos, visi tik rėkte rėkia: laisvės, laisvės! Gyvename tokiais laikais, kai kiekvienas, ir galvojas, ir neišmanėlis, šaukia laisvės. Labai norėtus pamatyti, kas būtų šioje žemelėje, jei bent dalelę tų reikalavimų tektų patenkinti.

Bažnyčia buvo šventa ir gerbiama, kol žmonės *tikėjo*. Tikėjo — reiškia priėmė tai, ką Bažnyčia mokė, ir daug neklausinėjo: kaip, kodėl? Mokėmės religijos, turėjome tikybos pamokas. Kunigas aiškino katekizmą, Senąjį ir Naująjį Testamentą, liturgiją, apologetiką, dogmatiką. Buvo klausimų, buvo ir atsakymai. Buvome patenkinti. Kas kur dabar aiškina ir moko? Ko gi stebėtis, kad dabar ne vienas savo išgalvotą religiją pradeda kurti ir praktikuoti. Kas moralės dėsnius primena? Tad ko stebėtis, jeigu jų niekas nežino ir nesilaiko. Argi šeima, mokykla, bažnyčia dar yra auklėjimo institucijos? Kas nežino, kad jų vietą vis dažniau užima televizija, gatvė, draugai? Visur palaida bala. Kiek galvų, tiek nuomonių.

Tik stiprios asmenybės išves tautas iš

esamo chaoso. Tėveliai, dvasininkai, su nusistovėjusiu galvojomu ir patirtimi, stipriau suimkite vadžias, nustatykite gaires ir veskite pirmyn, tiesiu keliu, be sukinėjimo si į šalis, be klausinėjimo — kaip patinka? Tegul geri pavyzdžiai užkrečia ir patraukia. Dabar yra tiek pasimetusių, tiek paklydusių. Gražinkime karštą maldą ir nuširdų giedojimą į mūsų merdėjančias bažnyčias. Lietuviai kunigai, išmokykite visus bažnyčioje nors ir iš esamų lapelių sutartinai skaityti ir lietuviškai garsiai giedoti. Išmeskite tą migdančią tylą, pusgyvių murmėjimą. Tegul skambi giesmė ir karšta malda skverbiasi per duris, per langus ir visus kviečia į vidų bendrai maldai ir Aukščiausiojo pagarbinimui. Daugiau veiklumo dabar reikalauja ir jaunieji, ir vyresnieji.

Antru ten paliestu klausimu — apie priešvedybinį santykiavimą — tegul pasisako dvasiškiai, sociologai, daktarai ir psichiatrai. Vis dėlto nemanau, kad tie, kurie teigia, kad tai yra visiškai individualus, natūralus dalykas, jaustūsi visai ramūs, praktikuodami panašius veiksmus. O jei vidinis balsas kelia nerimą, tai jau ženklas, kad elgesys nėra toks, koks turėtų būti.

Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS, S. J.

Patarėjas — PROF. PETRAS JONIKAS

PLAUKIMAS IR PLAUKYMAS

Jau prieš daugelį metų "Sporto" laikraštyje (1959 m. birželio mėn.) buvo siūlyta keletas visai vykusių sportinių terminų, pasitarus, kaip rašė redaktorius, su prof. Pr. Skardžium. Tačiau labai nustebino siūlymas vartoti *plaukymą* vietoj *plaukimo*. Ten buvo taip rašoma: "*Plaukymas* — ne *plaukimas*. *Plaukimas* yra nuo žodžio, kuris reiškia: *imti žydėti, plaukėti*". Nustebęs tokiu keistu aiškinimu, tuoj nusiunčiau redakcijai straipsniuką, įrodinėdamas, kad vis dėlto, kalbant apie lengvosios atletikos varžybas, reikia sakyti ne *plaukymas*, bet *plaukimas*. Deja, to straipsniuko redaktorius į savo laikraštį nedėjo. Matyt, jam buvo aišku, kad kalbos dalykuose prof. Skardžiaus autoritetas yra didesnis...

Buvau tikras, kad tokio dalyko prof. Skardžius negalėjo patarti. Turėjo būti koks nors nesupratimas. Netrukus jį teko susitikti. Tuoj pradėjau kalbą šiuo klausimu. Jis labai nustebė, kad "Sporte" buvę taip rašyta, ir pasakė, kad, matyt, redaktorius jo nesupratęs. *Plaukymas* reiškia veiksmo kartojimą, o kai sportininkas varžybose plaukia tam tikrą distanciją, tai tas jo veiksmas yra *plaukimas*.

Kai sportininkai, davus ženklą, pradeda plaukti, stengdamiesi pirmieji pasiekti baig-

mę (ne "finišą"), tai tą jų veiksmą vadiname *plaukimu*. Paskui kai kurie išlipa iš baseino, o kiti dar pasilieka plūduriuoti, plaukioti, plaukyti. Šis veiksmas yra *plaukymas* arba *plaukiojimas*. Taigi *plaukymas* yra laisvas veiksmo kartojimas ne pasiekti kokiam nors rekordui, o tik poilsiui ir malonumui.

Lygiagrečiai ir kitose sporto šakose yra vartojami panašios rūšies terminai: *bėgimas, ėjimas, šokimas, metimas, stūmimas, sviedimas*. Bet jeigu atitinkamais žodžiais norėtume išreikšti ne atletikos varžybas, o tik laisvą poilsio ar pramogų ieškojimą, tai sakytume: *bėgiojimas, vaikščiojimas, šokinėjimas, mėtymas, stumdymas, svaidymas*.

Tad sportininkams jau reikėtų užmiršti prieš dvylika metų paskelbtą netikslų terminą, kuris lengvosios atletikos varžybų aprašymuose išsigalėjo, lyg kokia piktžolė, ir jį taip sunku išnaikinti, kaip ir kiekvieną piktžolę. Žinokime, kad tik *plaukimu*, o ne *plaukymu* pasiekiami rekordai.

PASIEKTI AR ATSIEKTI?

Kuo keistesnis žodis ar išsireiškimas, tuo labiau paprastai jis išigali. Mat, kiekvienas yra linkęs vaikytis visokias prašmatnybes. Taip yra ir su tuo daugelio pamėgtu *atsiekti*. Spaudoje nuolat skaitome: *Jis atsiekė didelių laimėjimų. Jeigu nori ko nors atsiekti,*

turi nuoširdžiai dirbti. Nepriklausomybė buvo didelis mūsų tautos atsieikimas. Ar ne gražiau ir lietuviškiau būtų, jeigu tuos sakinius taip išreikštume: *Jis pasiekė didelių laimėjimų. Jeigu nori ką nors pasiekti, turi nuoširdžiai dirbti. Nepriklausomybė buvo didelis mūsų tautos laimėjimas.*

Kadangi tas priešdėlis *at-*, pavartotas minėtuosiuose sakiniuose, atrodo, esąs rusiškos kilmės, tai suprantama, kad dabar Lietuvoje jis dar labiau paplitęs, negu čia, išivijoje. Dabar ir Lietuvoje priviso tokių netaisyklingų pasakymų: *atpenėti* kiaules, *atredaguoti* straipsnį, *atsiekti* laimėjimų, *atlieti* detalę ir t. t. Tai yra rusų kalbos priešdėlio perkėlimas į lietuvių kalbą. Kiekvienas svetimų įtakų nepaveiktas lietuvis minėtus išsireiškimus taip nusakytų: *nupenėti* kiaules, *suredaguoti* straipsnį, *pasiekti* laimėjimų, *išlieti* arba *nulieti* detalę. Tokiais atvejais priešdėlis *at-* lietuvių kalboje reiškia grįžtamą veiksmą, tad tuos pasakymus reiktų suprasti taip, kad kiaulės buvo nupenėtos, paskui sulyso, tai reikėjo jas vėl atpenėti; straipsnis buvo blogai suredaguotas, tad reikėjo jį atredaguoti ir t. t.

Tuos "atsieikimus" visuomet taisydavo ir Jablonskis (žr. Rinktiniai raštai, II t., 303 psl., Vilnius, 1959).

ĮVAIRIOS ŽODŽIO DRŪTAS REIKŠMĖS

Šiame kalbos skyriuje mes dažniausiai rašome apie tokius žodžius ir posakius, kurie turėtų būti ujami iš mūsų kalbos; bet manome, kad kartais naudinga priminti ir tokius žodžius, kurie yra geri, vartotini, bet daugelio yra arba pamiršti, arba laikomi nevertotiniais. Tur būt, šios rūšies yra ir būdvardis *drūtas*. Vieni jį laiko nelietuvišku, o kiti — grynai tarmišku, bendrinėje kalboje nevertotinu. Tačiau taip nėra. Jis yra geras lietuviškas žodis ir taip plačiai vartojamas gyvojoje žmonių kalboje, kad net įvairiose tarmėse turi skirtingas reikšmes. Keletą jų paminėsime.

1. *Storas, stambus, didelės apimties.* Tokia reikšmė jį vartoja šiaurės rytų aukštaičiai ir šiaurės vakarų žemaičiai. Pvz.: *Pati*

laiba, o blauzdos drūtos (Panevėžys). O jis *drūtas, kad net rankom apimti negalima* (Žiežmariai). *Jis drūtas kaip kaladė* (Daugėliškis). *Drūtosios žarnos* (Grinkiškis).

2. *Stiprus, tvirtas, pajėgus.* Šia reikšme jį vartoja vakarų aukštaičiai (suvalkiečiai) ir jiems gretimos žemaičių, vidurio aukštaičių bei dzūkų tarmės. Pvz.: *Koks jis drūtas, net geležis lanksto!* (Lukšiai). *Drūtas kaip arklys* (Gižai). *Bepigu drūtam akmenis raičioti* (Daukšiai). *Drūtas kaip žaliomis varlėmis penėtas* (V. Krėvė).

Tai yra dvi pagrindinės šio žodžio reikšmės, tačiau kai kur dar jis reiškia *žemą* (kalbant apie balsą), o kai kur *kietą*. Pvz.: *Šneka drūtu balsu* (Ramygala). *Vyrai dainuoja drūtais balsais, o moterys — laibais* (Karsakiškis). *Nepilk visų miltų, bus labai drūta duona* (Liškiava). *Iš drūtų minkšti pasidaro kšniai* (Donelaitis).

Įvairiose tarmėse pagrindinėmis šio žodžio reikšmėmis yra vartojamos ir kai kurios išvestinės jo formos, pvz.: *drūtybė, drūtumas, drūtai, drūčiai, apydrūtis, drūtytyn*.

Suvalkijoje dažnai šis žodis vartojamas sveikinant: *Labai drūčiai sveikinu! Sveikas drūtas, kaip gyvuoji?* Jis vartojamas ir bendrinėje kalboje tai viena, tai kita reikšme. Vis dėlto atrodo, kad bendrinė kalba ir žodynai labiau linksta į pirmąją šio žodžio reikšmę, t. y. *storas, stambus, didelės apimties*. Žodynai šią reikšmę paprastai žymi pirmoje vietoje. Kai kurie galvoja, kad ši reikšmė bendrinei kalbai yra teiktinesnė, nes ji esanti senesnė. Tai esą galima matyti iš gausių šios reikšmės darinių: *dručkis, drūtablauzdis, drūtakaklis, drūtgalyš* ir t. t. Bet niekas negali drausti, ypač rašytojams ir poetams, vartoti šio žodžio bet kuria įvairiose tarmėse užtinkama prasme.

Kalba yra didžiausia lietuviškumo žymė, tai turime siekti, kad mūsų vaikai gražiai, taisyklingai kalbėtų.

Marija Pečkauskaitė

Skyrių tvarko DANUTĖ BINDOKIENĖ

VERTINGAS LEIDINYS

1971 m. "Vagos" leidykla Vilniuje išleido Mikalojaus Daukšos bibliografiją. Ją paruošė prof. Jurgis Lebedys. Bibliografija yra 152-jų puslapių ir suskirstyta į 8 skyrius, kuriuose suregistruoti M. Daukšos vertimai ar jų ištraukos, literatūriniai, lingvistiniai, biografiniai bei istoriosofiniai raštai apie M. Daukšą, enciklopedijų straipsniai, bibliografiniai šaltiniai ir t. t. Bibliografiją sudaro apie 650 įrašų, taigi ji gerokai pralenkia kitus mėginimus surinkti arti 400 metų laikotarpio raštus, parašytus daugiau kaip 10 pasaulio kalbų apie Mikalojų Daukšą.

Bibliografijos autorius Jurgis Lebedys (1913-1970) parašė ir išleido monografiją "Mikalojus Daukša" (1963 m.). Tai buvo viena iš geriausių pokario metų lituanistikos knygų. Svarstant šią monografiją kaip filologijos mokslų daktaro disertaciją (1963 m.), pageidauta, kad būtų pateikta ir M. Daukšos bibliografija. Ji netrukus buvo paruošta, bet prof. Lebedys neskubėjo su jos išleidimu, vis tobulindamas naujais papildymais. M. Daukšos bibliografija išleista jau po jo mirties.

NAUJOVIŠKAS KAIMAS IR PIKTŽOLYNAI

Vilkaviškio rajone esantis Šeimenos kolūkis pirmasis Lietuvoje šių metų rudenį pabaigė perkelti apylinkių žemdirbius iš atskirų sodybų į miestiško tipo gyvenvie-

tes ir tuo pačiu tapo visai naujovišku kaimu, kurio gyventojai susispietę vienoje vietoje, o laukai sujungti į didelius, parankius apdirbimui masyvus. Taip praneša š. m. "Tiesos" 268 nr., sveikindamas įkurtuves švenčiantį Šeimenos kolūkį. Tik tame plačiame aprašyme nepamirėta, ar noriai laisvų laukų platybę ir savarankiškų sodybų nepriklausomybę mylįs Suvalkijos ūkininkas kėlėsi į tas modernias gyvenvietes ir paliko paskutinį ryšį su savo tėviške, kuri pasmerkta virsti tik piktžolynu. Kitame "Tiesos" numeryje rašome: "Negalima užmiršti dar vieno piktžolių plitimo šaltinio, kuris atsirado mūsų laukuose, — buvusių vienkiemų liekanų. Išskėlus žemdirbius iš vienkiemų į naują gyvenvietę, liko pamatai, molio tvartų sienos, krūvos plytų, seni vaismedžiai ir t. t. Tokie buvusių vienkiemų likučiai apžėlę galybe piktžolių, o tų likučių yra kiekviename kolūkyje".

Ir štai lapkričio pabaigoje derlingosios Suvalkijos laukuose išdygo visa eilė naujų piktžolynų apleistose sodybose, kurių savininkus, perkeltus į naujovišką kaimą, su tokiu entuziazmu sveikina ir "Tiesa", ir partija.

SKRAIDO LIETUVOS KIŠKIAI

Lietuvos girių ir lygumų pilkieji kiškiai gaudomi specialiomis kilpomis ir lėktuvais skraidinami į Gruziją, kur tikimasi juos

aklimatizuoti ir parūpinti Armėnijos medžio-
tojams kiškienos.

LIETUVIŠKA "EGLĖ" VENGRIJOJE

Tarptautiniame lėlių teatro festivalyje Vengrijoje dalyvavo ir Kauno lėlių teatras su lietuvių liaudies pasaka "Eglė". Nors premijos festivalyje nebuvo skiriamos, bet geriausiems vienetais buvo suteikiama teisė pasirodyti Budapešte. Ši garbė teko Kauno ir Prancūzijos lėlių teatrams.

DAUNORO LAIMĖJIMAS

Aštuonioliktame Tulūzos (Prancūzijoje) tarptautiniame vokalistų konkurse, įvykusiame 1971 m. rudenį, dalyvavo 127 dainininkai iš 12 pasaulio šalių. Aukščiausią apdovanojimą, vadinamą "Grand prix", laimėjo Vaclovas Daunoras. (Tarp kitų pasaulinio garso kompozitorių kūrinių jis atliko ir Č. Sasnausko "Giesmę"). Gavus šį įvertinimą, tarptautinė konkursų federacija jau nebeleidžia dalyvauti jokiuose tarptautiniuose vokalistų konkursuose. Prancūzijoje tokie konkursai pastoviai ruošiami nuo 1957 metų.

JIE SENSTA

Laikas keičia mūsų aplinką ir mielų, svarbių, žymių asmenų veidus, krauna metus jiems ant pečių. Tačiau tie žmonės, kuriais tėvynėje žavėjomės savo jaunystėje, kurie ten ir šiandien gyvena, atminimuose dažnai pasilieka nepasikeitę, neatlaidžių laiko rankų nepaliesiti. Darosi kažkaip graužiai nuostabu, atradus spaudoje sveikinius su tuo ar kitu gausiu mstų skaičiumi, pamačius juodu ant balto, kad ir jie sensta. Štai pora pavyzdžių:

Dainininkei Beatričiai Grincevičiūtei jau 60 metų. Ji pradėjo dainuoti Kauno radijofone 1937 metais, ypač pasižymėjusi kaip vienintelė liaudies dainų atlikėja be pritarimo ir populiarį dainininkę daugelyje programų, skirtų vaikams.

60 metų sulaukė aktorius Vladas Jurkūnas, pradėjęs reikštis 1930 m. dramose sekcijoje, įkurtoje prie Lietuvių studentų sąjungos, kuri 1936 m. susibūrė į lietuvių teatro trupę, vėliau pasivadinusią "Vaidilos" teatru.

Žyμοji pedagogė, meno istorijos ir liaudies meno žinovė ir dailininkė Halina Kai-riūkštytė - Jacienė sulaukė 75-rių metų amžiaus. Ji yra viena iš liaudies meno albumo "Audiniai" (I t.) autorių.

AUKSINIS BIBLIOTEKOS JUBILIEJUS

Raseinių rajoninė biblioteka, pirmoji rajoninių bibliotekų tarpe, atšventė 50 metų sukaktį. Bibliotekoje yra apie 25 tūkstančiai įvairių knygų, kurias (kaip rašo "Tiesa" nr. 281) skaito kas trečias miesto gyventojas.

PUSANTRO TŪKSTANČIO DISERTACIJŲ

Vilniaus V. Kapsuko universiteto jungtinėje fizikos, matematikos ir mechanikos fakultetų mokslinėje taryboje spalio mėn. buvo apginta 1.500-ji pokario metais mokslinė disertacija. Jos autorius A. Požėra gavo fizikos - matematikos mokslų kandidato laipsnį.

YRA ŽUVŲ — NĖRA ŽUVIES

Žvejybos laivyno, ypač laivų žūklaujančių gaubiamaisiais tinklais, aptarnavimas kelia rimtą susirūpinimą žvejams. Stokoja priėmimo laivų, vadinamųjų plaukiojančių bazių, kurios iš tralerių perima žuvis ir jas sutvarko transportui į krantą. Keletą tokių žvejybą kamuojančių pavyzdžių pateikia "Tiesa" (nr. 283). Štai žvejybos traleris "Rubikiai" vienu tinklo užmetimu užgriebė 70 tonų vertingų žuvų. Tinklas buvo užmestas vakare, o plaukiojančios bazės teko laukti iki ryto. Žuvis pragaužė tinklą ir pabėgo, o jūreiviai vėl sugaišo dieną, taisydami tinklą. Kitu atveju "Rubikiai" perdavinėjo laimikį į plaukiojančią bazę "V. Mickevičius-Kapsukas", kai buvo paskelbta pertrauka. Jos metu žuvis nugaišo ir 15 tonų laimikio teko išmesti į jūrą. Kitą kartą dėl panašios priežasties traleris neteko 40 tonų žuvų.

Tai tokie kuriozai atsitinka žvejams, o tuo tarpu skundžiasi, kad net pajūrio vietovėse neįmanoma gauti šviežios žuvies. Štai "Švyturyje" rašoma, kad Nidoje, Drevenoje, Neringoje, Rusnėje ar kt. vietovėse net per "didžiąją žūklę" parduotuvėse galima gauti tik šaldytų menkių ir kitokių jūros žu-

vų, sugautų prie Kanados, Afrikos ar kitų tolimų Atlanto vietovių. Klaipėdos žuvies realizavimo bazė iš žvejų sugeba priimti tik nedidelę dalį sugauto laimikio. Kitas žuvis žuvininkystės ūkiai priversti realizuoti savo nuožiūra. Kartais net ir taip gelbstimasi iš padėties: žuvis atiduodamos žvėrininkystės ūdams, sušeriamos žvėreliams, nes žuvininkystės ūkiuose maža arba iš viso nėra šaldytuvų.

O visa atsakomybė už neišpildomas žūklavimo normas, atrodo, sumetama žvejams, nes "Tiesa" (nr. 283) perspėja: "Žuvų sugavimo užduočių vykdymas gerokai atsilieka nuo grafiko. Todėl būtina sutelkti visas jėgas ir pastangas, kad žvejai neliktų skolingi valstybei".

APIE IŠEIVIUS DAILININKUS

1971 m. "Pergalės" nr. 11 Lionginas Šepetys rašo ilgesnį straipsnį apie išėjusius dailininkus, pavadintą "Lietuvių dailė svetur". Straipsnyje pažymima, kad išėjusių lietuvių dailė pradėjo faktiškai formotis ir reikštis tik po II pasaulinio karo, prisijungus gausiems emigrantams iš Lietuvos prie jau svetur gyvenusių lietuvių dailininkų. Šiuo metu mažiau nei penktadalis dabar kuriančių užsienio lietuvių dailininkų yra kurį laiką gyvenę Lietuvoje, likusieji nėra nei buvę Lietuvoje, nei turėję sąmoningą betarpišką ryšio su lietuvių tautos gyvenimu, jos kultūra, liaudies ar profesiniu menu. Užsienio lietuvių dailininkų ryšys su Lietuva arba mažiausiai ketvirčiu amžiaus paseno, nutrūko, arba visai neužsimezgė. Bene pats bendriausias ir tikriausias būdas išėjusių dailininkų darbų meniniam lygiui nustatyti — jų dalyvavimas savo naujos tėvynės meniniame gyvenime, oficialiose parodose. Šiuo matu pamatavus, pasirodo, kad tik maža dalis reiškiasi platesniame meno gyvenime, o visų kitų meninė kūryba neišeina iš tautinių mažumų kolonijų veiklos ribų.

Išvykę iš savo tėvynės vyresnieji lietuviai dailininkai, pasak Šepečio, atsidūrė savotiškame vakuume, kuris atsirado, nutraukus visus ryšius su tėvyne ir ilgą laiką

nepritapus prie naujos gyvenimo vietos. Tada dailininkui praeitis atrodo mielesnė, dabartis — nepakenčiamesnė, o ateitis — beviltiškesnė.

Išėjusių dailėje reiškiasi didžiausi kraštutinumai — nuo natūralizmo iki formalizmo, išplitusios pačios antirealistiškiausios srovės — nuo abstrakcionizmo iki op, kinetinio ar bendravimo meno. Tragedijos kulminacija išėjusio dailininko kelyje yra meno pajungimas politinei kovai prieš liaudį, einančią socializmo keliu.

Aukščiausiai išėjusių dailininkų tarpe iškeliamas V. Vizgirda, o beskaitant apie jo talentus ir tobulumą, peršasi mintis, kad didele dalimi tie talentai paaugo po to, kai "nenorėdamas tenkintis gimtines vaizdais iš atminties", Vizgirda nuvyko į Lietuvą, ten suruošė parodą ir buvo apšauktas Judu (viename A. Rūkštelės paveiksle).

Jeigu vyresnieji dailininkai negali atsipalaiduoti nuo savo praeities tėvynėje, tai jaunųjų kūrybos santykis nei su tėvynės praeitimi, nei su dabartimi neturi socialinio, estetinio ar polemikos karščio. Jaunieji yra laisvesni. Iš jaunesniųjų dailininkų pažymimi: A. Skuodaitė, Z. Sodeikienė, V. Krištolaitytė, A. Elskus, K. Zapkus ir kt.

Vyresnės kartos dailininko skausmingus ieškojimus ir blaškymąsi, jų bandymus abstrakčioje dailėje išsamiausiai charakterizuoja A. Galdikas. Paprastuose reiškiniuose jis sugebėjo rasti ir parodyti vidinio nepaprastumo, pakilimo pradus.

Straipsnyje minimi, ir jų kūryba charakterizuojama, beveik visi išėjusioje (Amerikoje, Australijoje, Europoje) šiandien žinomesni ir besireiškia dailininkai. Autorius L. Šepetys, atrodo, gerai susipažinęs su išėjusių dailininkų kūryba ir ją aptaria daugiausia objektyviai. Straipsnis iliustruotas V. Petravičiaus, A. Galdiko, V. Kasiulio ir kt. dailininkų paveikslais.

**O tėviške! Koks mielas kraštas,
Kurio taip netekau ūmai, —
To neišreikš nė vienas raštas,
Tą pasakys vieni jausmai.**

Pr. Vaičaitis

MEILĖS KOVA PRIEŠ TRADICIJĄ

Jeigu kas norėtų pasijusti grynai žydiškoje aplinkoje, bet neturėtų galimybių nuvykti į Izraelį, tai gali nuvažiuoti į Miami Beach arba nueiti į kiną pažiūrėti filmo "Fiddler on the Roof". Kam teko būti garsiame Miami Beach, tas su šiuo teigimu visiškai sutiks, bet tą pat galima pasakyti ir apie kino sales, kur yra rodomas minėtas žydiškas filmas. Mat, žydai, kur jie begyventų, elgiasi pagal žinomą posakį "savas pas savą".

Filmas yra amerikietiškos gamybos, jame kalbama angliškai, bet žydišku jį pavadino tik dėl to, kad rodomas grynai žydiškas gyvenimas su įvairiais jų papročiais ir tradicijomis.

Muzikinis veikalas "Fiddler on the Roof" pirmiausia buvo pradėtas vaidinti scenoje. Premjera buvo Niujorke 1964 m. Nuo to laiko iki šiol dar jis tebevaidinamas įvairių šalių teatruose, ir žiūrovų niekad netrūksta. Tur būt, dar nė vienas muzikinis veikalas nėra susilaukęs tokio pasisekimo, nors galima labai abejoti, ar jis būtų aukštesnės meninės vertės už kitus, pvz. už "Sound of Music" arba "My Fair Lady". Gal svarbiausia pasisekimo priežastis yra ta, kad čia vaizduojamas žydiškas gyvenimas. Žydai moka išpopuliarinti tai, kas žydiška. Galima sakyti, kad jų rankose yra teatras, filmas ir muzika.

Kas matė "Fiddler on the Roof" scenoje, pamatęs jį ekrane, trupučiuką apsilvils. Vis dėlto, žiūrint filmo, nuobodžiauti netenka. Trys valandos prabėga labai greitai. Žiūrovo akį patenkina didžiuliam ekrane matomos žydiškos vestuvių apeigos, gražūs, idiliški Jugoslavijos kaimo vaizdai (filmas suktas Jugoslavijoje), o

ausis gali pasigėrėti stereofonine muzika ir ypač pasaulinės garsenybės Isaac Stern smuikavimu. Dainuoja ir aktoriai, bet gal nė vienas jų nepasižymi didesniais vokaliniais sugebėjimais. Bet niekas to iš jų nė nelaukia, nes jie vaizduoja paprastus, neturtingus žydus, gyvenančius mažame Ukrainos kaimelyje.

Iš visų filmo veikėjų išsiskiria pagrindinį pienininko Tevye vaidmenį atliekantis, tur būt, geriausias šiuometinis Izraelio aktorius Topol. Galima sakyti, kad jis ant savo stiprių pečių išneša visą filmo veiksmą. Apie kitus aktorius daug kalbėti nėra prasmės; nors kartais vieno ar kito vaidyba ir šviesiau sublizga, bet vidutiniškumo nė vienas neperžengia.

Bet pagaliau reikia paaiškinti, dėl ko ši filmą pavadino "Meilės kova prieš tradiciją". Žinoma, jį būtų galima pavadinti ir individo ar asmenybės kova prieš tradiciją. Mat, prieš senas žydų tradicijas turėdavo kapituliuoti dukterų asmenybė ir individualumas. Ne dukterė nusprendavo savo ateitį, ne jį pasirinkdavo sau norimą ir mylimą vyrą, bet tėvai, o gal, geriau sakant, tėvas. Jis būdavo visiškai šeimos diktatorius, nepakenčias jokio kitų šeimos narių prieštaravimo ar skirtingos nuomonės pareiškimo.

Tevye savo šlubu arkliu kasdien išvežinėja gyventojams pieną ir keliaudamas dažnai pasikalba bei pafilosofuoja su Dievu, panašiai kaip Guareschio Don Kamilius. Jis Dievui lyg ir prikaišioja savo neturtą, sakydamas, kad būti neturtingu nėra gėdos, bet nėra nė garbės... Tačiau ypatinga jo ir visos šeimos problema — tai trys vedybinio amžiaus sulaukusios dukros, kurioms neįstengia surasti vyrų nė plepi kaimo senutė, užsiimanti piršliavimu. Pagaliau

tėvas nutaria išleisti vyriausiąją dukrą už senyvo, storo, bet neskurdziai gyvenančio mėsininko. Su juo viską galutinai sutaria, sutarti net gausiai aplaisto vodka ir parėjęs tai praneša dukteriai. Toji nusigąsta. Tas storulis mėsininkas, žinoma, jos visai nevilioja, o ji jau yra pati išsirinkusi mylimą, bet labai neturtingą siuveją. Dukters prieštaravimas tėvui buvo nelauktas — juk tai tradicijos laužymas, bet pagaliau jis turi nusileisti, sujaudintas dukters ašarų ir maldavimų. Tai pirmas žingsnis iš senų tradicijos rėmų. Tai pirmoji laisvės ir meilės laimėta kova.

Antroji dukra pati išsirenka jauną komunistuojantį studentą. Ji visai neprašo tėvo leidimo, tik prašo jo palaiminimo. Ir čia tėvas turi kapituliuoti, nes kitos išeities nėra, nesvarbu, kad jis įsitikinęs, jog žmogaus gyvenimas be tradicijos yra toks nepastovus ir svirduliuojas, kaip muzikantas, grojans ant stogo ("Without tradition life would be as shaky as a Fiddler on the Roof"). Tai antroji meilės kova laimėta prieš tradiciją.

Bet visa tai būtų niekis, jeigu ne trečias ir didžiausias smūgis žydų tradicijai — trečioji dukra neprašo nei leidimo, nei palaiminimo (nes gerai žino, kad jų negautų), tik praneša, kad pravoslavų bažnyčioje ištekėjo už "gojaus" — pravoslavo. Tėvui ir visai šeimai — tai nepakeliamas smūgis. Jis amžinai jos atsižada, nelaiko daugiau nei savo, nei savo tautos dukra.

Čia ne vienas lietuvis pagalvos, kad ir mūsų visuomenėje, ir mūsų šeimose dažnai panaši kova vyksta...

Filmo aprašymas būtų nepilnas, jeigu nepaminėtume paskutinių graudžių scenų — to Ukrainos kaimelio žydų egzodo. Vykstant 1905 metų revoliucijai, kazokai pradeda persekioti žydus ir pagaliau rusų valdžia liepia jiems išsikraustyti. Nieko daugiau jiems nelieka, kaip susidėti į vežimėlius savo mantą ir keliauti. Čia parodoma išpūdinga egzodo scena, primenantį jau ne vieną žydų tautos egzodą. Tad drauge humoru ir skausmu nuskamba filmo pabaigoje žodžiai: "Mes visuomet turime keliauti iš vienos vietos į kitą. Gal dėl to ir esame visuomet su kepurėmis".

KAPITULIUOJA IR HOLLYWOOD AS

Čia paminėsime kitokios rūšies kapituliaciją. Visiems žinoma, kad paskutiniu metu pergyvenome ypatingą filmų krizę. Į kokią tik kiną

benueisi, visur tą patį pamatysi — suguldytus be jokio skonio nuogus kūnus. Hollywoodo biznieriai tikėjosi, kad iš tokių filmų greitai prisipildys jų kišenės, bet labai apsiriko. Visa tai žmonėms greitai įgriso, nusibodo, ir tie filmai pradėjo nešti tik nuostolius. O filmų pramonininkai labai gerai žino, kad didžiausias įplaukas atnešė tie filmai, kurie buvo tinkami ne vien "suaugusiems", bet šeimoms, be jokių rezervų. Tokie filmai buvo: "The Sound of Music", "Gone with the Wind", "The Ten Commandments", "Mary Poppins", "My Fair Lady" ir kt. Tad dabar nutarta pornografiją palikti tiems teatrėliams, kur rodomi neskoningi, pigiai pagaminti 16mm filmai. Jų daugiausia žiūrėti pliki, seilę varvindami, senukai. Įdomu, kad jaunimas jų nemėgsta. Tai žino Hollywoodas, užtat yra pasiryžęs pasukti kitu keliu ir gaminti rimtus, aukštesnės kokybės filmus. Džiaugiamės ir laukiame.

J. Vaišnys

• Nuo 1951 m. Indijoje Vinoba Bhave pradėjo vaikščioti po turtinguosius, juos įtikinėdamas, kad dalį savo žemių skirtų neturtingiesiems, kurie jas dirba. Tų pastangų dėka milijonai akurų perejo varguolių nuosavybėn. Kai Indijos ambasadorius B. N. Nehru Niujorke priėmė specialų pažymėjimą Bhavei, jis pasakė: "Bhave įrodė, kad meilė gali nugalėti turtų godumą ir moralinis įtikinimas gali būti panaudojamas palenkti turtinguosius dalintis savo gėrybėmis su vargšais. Jis įrodė, kad galima pasiekti didžiųjų socialinių pakeitimų meile, o ne prievarta".

• Automobilio nelaimėje vienas meksikietis prarado koją. Besigydydamas jis tiek galvojo apie tokius pat nelaiminguosius, kad suragino savo pažįstamus, įvairias bendroves ir vyriausybę įsteigti tokių invalidų rehabilitacijos centrą Meksikos sostinėje. Jame gavo pagalbos jau 6.500 nelaimingųjų, kurių 90% išmoko naudotis dirbtiniais sąnariais. Įvairūs pacientų gaminiai sudaro tiek pajamų, kad įstaiga išsilaiko. Ir tai buvo pasiekta dėl to, kad žmogus nelaimėje nepuolė į desperaciją, o galvojo, kaip sau ir kitiems padėti.

A. Kezio, S. J. nuotr.

Prie sudužusio veidrodžio ...

Visos šio numerio iliustracijos yra iš A. Kezio, S. J., šiomis dienomis išeinančio menišku nuotraukų albumo "Foto kompozicijos". Šiame leidinyje yra 64 puslapinės fotografijos. Išleista dvi laidos: viena lietuvių, kita anglų kalba. Kaina 6 dol. Galima gauti "Laiškų Lietuviams-administracijoje".

JAU BAIGIASI KONKURSAS

Vasario 16 dieną jau baigiasi "Laiškų Lietuviams" konkursas, tad jau pats laikas sėsti, rašyti ir siųsti redakcijai savo rašinį bet kokia šiam žurnalui tinkančia tema. Tikimės, kad Jaunimo metų proga šiame konkurse dalyvaus daug jaunimo. Plačiau apie konkursą buvo rašyta praėjusiuose numeriuose.

Premijos laimėtojams bus įteiktos "Laiškų Lietuviams" metiniame parengime š. m. kovo mėn. 26 d., sekmadieni, 4 val. po pietų Jaunimo Centre. Po premijų įteikimo bus įdomus koncertas, kurį atliks jaunimo trio: Nerija Linkevičiūtė, Vytautas Nakas ir Benius Prapuolenis. Akompanuos Čikagos konservatorijos jaunas akompaniatorius Tex Richardsan, pas kuri lavina balsą šio koncerto dalyviai. Ruošiama labai įdomi, dar mūsų koncertuose negirdėta programa, ypač iš operos "I Lituani". Plačiau apie koncertą parašysime ateinančiame "Laiškų Lietuviams" numeryje.

MALDOS UŽ LIETUVOS LAISVĘ

Įvairios mūsų institucijos rūpinasi Lietuvos laisve. Visi dirbame, planuojame, šaukiame susirinkimus, ruošiame minėjimus, stengiamės su mūsų teisėmis į nepriklausomybę supažindinti svetimtaučius ir įvairių valstybių vadus. Bet gal dažniausiai labai užmiršta institucija ir mūsų labai retai vartojama priemonė yra malda. Kreipiamės, prašydami pagalbos, į visokius valdžios atstovus, bet nepagalvojame, kad yra dar ir visų valdovų valdovas — Dievas, kuris ne atominiais ginklais ir ne diplomatinėmis sutartimis, bet vienu panorėjimu gali pakreipti tautų bei valstybių gyvenimą visai kitais keliais. Pagaliau apie tai pagalvojo Lietuvių Katalikų Religinė Šalpa ir pasiryžo visus lietuvius kviesti maldos misijai. Jie sudarė maldos kalendorių visiems metams. Kiekvieną šių metų dieną ypatingu būdu už Lietuvos laisvę ir už persekiojamus lietuvius melsis kuri nors lietuvių parapija, organizacija ar institucija. Kiekvieną dieną bus aukojamos Šv. Mišios už pavergtą Lietuvą. Pavyzdžiui, šių metų sausio mėn. 22 d. už Lietuvą melsis ir organizuos specialias pamaldas Tėvai Jėzuitai, Čikagoje; sausio 29 d. Šv. Kazimiero seserys, Čikagoje; sausio 30 d. Šv. Alfonso parapija, Baltimorėje ir t. t. Maldų kalendorius kiekvienam mėnesiui bus spausdinamas kai kuriuose mūsų laikraščiuose. Maldos kalendorius bus išsiuntinėtas visiems, kuriems yra pramatyta kuri nors maldos diena. Norima, kad organizuojamos pamaldos būtų aprašomis ir spaudoje, kad vieni iš kitų galėtų pasimokyti ir gauti naujų idėjų. Jei kas norėtų 1973 metams gauti maldos dieną, gali kreiptis į Liet. Katalikų Religinę Šalpą šiuo adresu: 64-09 56th Rd., Maspeth, N. Y. 11378. Taip pat šiuo adresu galima siųsti ir aukas, kuriomis būtų norima prisidėti prie kasdien atnašaujamų mišių. Jeigu mes esame tikintieji, tai neturime abejoti Dievo pagalba ir maldos galia. Šv. Raštas sako, kad šv. Petras buvo išlaisvintas iš kalėjimo tikinčiųjų maldomis. Tikėkime, kad ir neteisingai įkalinta mūsų tauta bus išlaisvinta maldos galia.

ATSIUSTA PAMINĖTI

Juozas Kralikauskas. VAIŠVILKAS. Romanas. Išleido Liet. Knygos Klubas 1971 m. Aplankas Zitos Sodeikienės. 234 psl., kaina 4.50 dol.

Lietuvių smulkioji tautosaka. MĮSLĖS. Minklių, mįslių šimttagyslių rinkinys — šiuipyns. Surinko ir užrašė Jonas Mingirdas Pūkūnas. 178 psl., kaina: minkštais virš. 3.50 dol., kietais — 4 dol. Gaunama "Lietuvių Dienų" leidykloje, 4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif. 90029.

Tėv. Viktoras Gidžiūnas, O.F.M. TREČIASIS ŠV. PRANCIŠKAUS ORDINAS. 750 metų jubiliejaus proga. Viršelį ir vinjetes piešė P. Jurkus. Išleido Tėvai Pranciškonai, 910 Willoughby Ave., Brooklyn, N. Y. 11221.

200.000.000 and Lithuania, by Algirdas Gustaitis. Anglų kalba parašyta knygelė, kurioje yra daug naudingos informacijos apie Lietuvą. Išleido Lietuvių Bendruomenės Los Angeles skyriaus Jaunimo sekcija, P. O. Box 17687, Los Angeles, Calif. 90017.

LITUANUS, 1971, Vol. 17, No. 3. Šiame numeryje yra buvusio prezidento A. Stulginskio laiškų, įvairių žinių apie Latviją ir apie baltų literatūrą. Adresas: P. O. Box 9318, Chicago, 111. 60690.

LIETUVIU JAUNIMAS, 1971 m. No. 4-5. Pasaulio lietuvių jaunimo informacijos laikraštukas. Leidžia Lietuvių jaunimo informacijos centras, P. O. Box 8992, Boston, Mass. 02114. Redaguoja Gintaras Karosas. Prenumeratos kaina: jaunimui — auka, kitiems — 5 dol.

Ši jaunimo leidinėlį jau yra minėję bei recenzavę daugelis mūsų laikraščių. Visi labai gyre jaunimą, nes jo pastangos tikrai yra girtinos. Bet keista, kad nė vienas neužsiminė apie labai gausias leidinėlio kalbos klaidas. Tokiu būdu mes žudome jaunimą ir jo talentus. Kaip tik šiuo klausimu aiškiai yra pasisakiusi šiame "Laiškų Lietuviams" numeryje Eglė Juodvalkytė. Labai klysta vyresnieji manydami, kad jaunimui labai patiks, jeigu jį tik girs ir kels į padanges, visai nenurodydami jo klaidų. Jau minėto leidinėlio viršelyje akis bado grubi klaida: "Leiskyte mums pasisakyti!" (turi būti: Leiskite). Antrame puslapyje parašyta: "Kalbos tikrino p. V. Kulbokas". Matyt, norėta pasakyti "kalbos žiūrėjo" arba "kalbą tikrino". O gal norėta pasakyti "kalbos netikrino", nes tikrai nebūtų kiekviename puslapyje knibždėte knibždėjusios gramatikos ir sintaksės klaidos, jeigu p. Kulbokas būtų patikrinęs kalbą.

ŠVIETIMO GAIRĖS, 1971, Nr. 5(9). Leidžia JAV LB Švietimo Taryba. Redaguoja Petras Maldeikis, 2615 N. 39th Street, Phoenix, Arizona 85008. Prenumeratos reikalais kreiptis į Švietimo Tarybos išdininką Stasį Rudį, 415 Plum St., Michigan City, Ind. 46361. Prenumerata — 2 dol. metams. Išeina du kartus per metus.

MŪSŲ SPARNAI, Nr. 31. Lietuvių protestantų žurnalas. Leidžia Lietuvių Evangelikų Reformatų Kolegija Tremtyje. Redaguoja Jokūbas Kregždė, 2439 W. 51st Street, Chicago, Ill. 60632. Administratorius — Jonas Palšis, 5718 S. Richmond St., Chicago, Ill. 60629. Prenumeratos kaina — laisva auka.

PIRMIEJI ŽINGSNIAI, 1971, Nr. 2. Čikagos K. Donelaičio Lituanistinės Mokyklos mokinių laikraštėlis.